

zeruko **ARGIA**

1976-Abuztua-22-XXVI garren urtea 700° zenbakia

**EUSKAL INDARREI
GALDEZKA**

**LURRAREN EMAITZAK!
LURRAREN OSASUNA!**

**A MANOS DE
CERDO**

GUISADO

Lehendakari:

Kaietano Ezeiza

Buruzagi:

M. Atxaga, D. Unanue, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:

Gorka Reizabal

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparragirre, Mariano Ferrer,

Miren Jone Azurza

Berri-emale orokorrak:

L.A. Aranberri "Amatiño", Gexan Lantziri, M. Bujanda, Herrialde, Esteban Aldamiz-Etxebarria.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Lete, Lertxundi, Lizarralde, K. Santamaria, Martin Ugalde, Mikel Ugalde...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraiazarra (Markina), Axari (Idiazabal) Idiakez (Deba), Alix Trueba (karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Ize-ta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain, Katazuri (Durango), Barrenetxea (Oiartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iturri (Lazkao), Azpiroz (Berasategi).

Marrazkilaria Antton Olariaga.

Argazkilaria: Arturo Delgado, Llovet.

Fotolitoak: Ernio S.L.

Azal-egile: Debako Arte Eskola

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1

Donostia, Okendo, 22

Telf. 41-95-88

Moldiztegia eta idazkola:

"Graficas Navasal"

Camino de las Canteras, s/n.

IRUÑEA

D.L.: 80-1963

700 zazpirehun 700

1963. urtez geroztik 700 astetan atera da kalera Zeruko Argia. 1919. jaio zen hilebetekari hari, hil beharra heldu zitzaion 1936eko gerratean. Sententzi gogor hori iritsi zitzaion euskal kutsua zuen guztiari.

Halere euskal bihotza, eri, baina bizirik geratu zen. Atzerrian berderen bere fruituak ematen hasi zen euskaltzaletasuna. Hemen bertan ere sustrai zaharrak kimaberritzen hasi ziren oztopoak oztopo.

1954 iritsi zitzaion Zeruko Argiari berpizteko ordua. Urte zailak ziren. Ernetzen zen landare berria berehalaxe galtzen zuen izotz beltzak. Lau urteko bizitza laburra izan zuen Zeruko Argiak ere. "Bizitza laburra, heriotza ziurra" zuten euskal gauzek.

Baina haitzartean jaiotzen den gorosti zimela ere haizeak eta ekaitzak gogortzen du. 1.963 urterako euskal landare asko lurgaineratzen hasi zen. Orduko fruitua dugu Zeruko Argia astekaria. Indartzen ari zen euskal giro hartan berpiztu zen euskaldunon astekaria.

Lege zorrotzaren zigorrak eta mehatxuak jasan ditu geroztik. Hilteko beldurrez ihardun izan du, beti. Halere, ordea, euskaldungoaren euskarri eta zuzpergarri gertatu da. Euskaldunok Komunikabide guztietan bazterturik eta ahazturik eta gorrotaturik ginen garai-an Zeruko Argia izan zen denon gordeleku. Abertzale guztien jokabideek, ametsek, penek eta iritziek hor zuten beren lekua.

Taldekeriari eta alderdikeriari ihesegiten eta euskaldungoa zerbitzatzen jakin du 13 urteotan. Arduradunen, idazleen, harpidedunen eta irakurleen abertzaletasun sakonari esker jakin du zabal jokatzen.

"Euskal aldizkarien urtea" oihu eginaz hasi zuen aurtengo urtea. Gertatu ere hala gertatu da. Aldizkari guztiak hobetu eta gaurkotu egin dira. Komunikabideen lehiaketan ez dute atzera geratu nahi.

700. alean urrats berria eman nahi luke Zeruko Argiak. Politikaz idaztea debekaturik zuen gaur arte. Informazio orokorra emateko baimena lortu du orain. Euskal Alderdiak plazaratuz eman nahi diogu hasera aldi berri honi. Izan ere euskaldunok, besteak beste euskarazko komunikabideak behar ditugu. Euskal ikuspegizko erdarazko komunikabideak behar ditugu, noski. Baina behar beharrezkoak bakarrik sor ditzagula. Taldekeriak eta alderdikeriak ez ditza-la euskararen galeran gehiegi ugal.

non zer

ZESAROKRAZIAK ETA POTENTZIA

HAUNDIAK 6
Joxe Azurmendi

PERTUR-EN BAHIKETA:

AGINTARIAK ISILIK, HERRIAK OIHU . . . 8

EUSKAL INDARREI GALDEZKA . . . 10

Dakizuenez, aldizkari zaharberri-tua dugu ZERUKO ARGIA. Euskaldunetan zaharrenetakoa 57 urte jaio zenetik, "hilda" igaro dituen urteak kenduz gero 39 nahiz eta buruan "XXVI URTEA" ipini.

Historia zehatz eta sakona izateko asmorik gabe, hona hemen Z. ARGIA izan denari buruzko apunte batzuk.

LEHEN ALDIA: 1919-I-I/1936-VII-I

1919ko urtarrilaren lehen atera zen Z. ARGIAren lehen alea: "Ileroko aldizkingi edergarri-duna Aita Kaputxinoak zuzendua" buruan dionez; eta azken orrialdean:

"Ateratzen da Kaputxinoen konbentuan Iruñean Aita Kaputxinoen Neketako Ama Birjinaren Irarkolan".

Aita Buenabentura Oyaregiren ideia izan zela aldizkari hau ateratzea dio Aita Damaso Intzak. Ordurako, sei urtez aurretik, IRUGARRENGO PRANTZISKOTA—RRA argitaratzen zuten, ordena horretako bazkideen artean banatzen zena.

Bi aldizkari hauen zuzendari, haseratik eta Aita Probintzialaren erabakiz, Aita Intza izan zen; horregatik, berau jotzen da Z. ARGIAren sotzaile, nahiz eta berak Aita Oyaregiri ezarri meritua.

Lehen alean, "Idazleak" ziñaturiko editorial gisako batean, aldizkariaren helburua adierazten da:

"Ementxe gera. Baño, ¿zertara etorriak? Eguzkia deitzen diogun argiak lurrari ekartzen dion ona gure euskalerrri maiteari ekartzera etorriak".

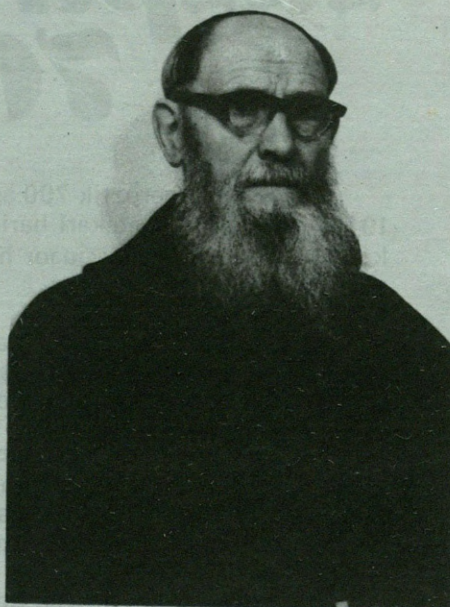
Hortik, ZERUKO ARGIA izena ere.

Aldizkariak erabiltzen zituen gaiak erlijioari dagozkionak dira: mixioetako berriak, erlijioa irakasteko elkarriketak, ipui eta gertakizun moralak, elizaren berri, poemak eta eliz kantak, liburuen aipamenak (erlijiozkoak edo euskara ikastekoak)... Gauza "arinetan", haurren atal bereziak, asmakizunak.

Idazle gehienak kaputxinoak ziren; hoiien artean, A. Oyaregi ("Arbelaitz", "Osinburu" eta "O" A. Polikarpo Iraizoz ("Urtsuya"), A. Donosti eta A. Tomas Elduayen (hauek biak musikako orrialdeetan). Luis Jauregi apaizak —"Ja-

Z. ARGIAREN HISTORIAZ

ELIXABETE GARMENDIA

Aita Damaso Intza, Z. Argiaren sortzaile

utarkol"— bere poema batzuk argitaratu zituen.

Hizkuntza aldetik, A. Intzak dioenez, lehen alea garai hartan literaturan modan zegoen euskarari, sabindarrean, idatzi zuten; Hondarribiko kaputxinoek esan omen zieten hobeto idazten ez zen bitartean, ez zutela ale bat bakarra ere salduko; handik aurrera saiatu omen ziren euskara herrikoia goan idazten, ete nere ustez, benetan euskara ederra erabiltzen zuten; gehienetan gipuzkera, baita nafarrera eta, tartean, bizkaiera.

Kanpotik Z. ARGIAK liburu itxura—batez ere elizakoena— gehiago zuen aldizkariena baino, bai bere neurri txikiagatik eta maketaren taxuagatik ere. Hori bai, oso txukun ateratzen zen, buruan dienez, "edergarri-dun", argazki eta dibujo, hauek Hipolito Iriberrri eta

Jose Luis Azkoitia—"Zendoia"—Anai kaputxinoenak.

Hamabi orrialdeetatik hogeita lauraino heldu zen; ugaltze honetan izanen zuen zerikusirik publikazidean sartzeak; hau, batipat, apaiz eta erlijiosoei zuzendurik dago: "Meza santurako ardo zuri gozoa". "artilezko eunak erlijio-soentzat", "argizariak"...)

Ez dago datorik Z. ARGIAren zenbat ale argitaratzen ote ziren; A. Intzak, nalanahi ere, hiru milatik gora zirela uste du; "euskaldunen bat bizi zen edozein tokitara iristen zen Z. ARGIA", dio. Gipuzkoa, Bizkaia eta Nafarroan ziren harpiderik gehienak; hoiak lortzeko lanik haundiena Diego Zubillaga eta Simon Iribarri Anaiek egin zuten, Euskal Herriko bazter guztietan ibiliz.

Harpidetzak eta anunzioek aldizkariari eusteko adina ematen omen zuten, nahiz haseran kaputxinoek dirua ipini behar izan

1936an, uztaileko alearekin (211.) bukatzen zaigu Z. ARGIA, hau da, gerra hastearekin. Azken aleetan ez da ezer aipatzen dukarik gabe sumatu behar zen giro nahasi eta larriaz. Halere, A. Intzak, beste hainbat kaputxinoek bezala, aldegin beharra izan zuen eta hogeita hamaika urte igaro zituen Txilen; orain Iruñean bizi da Z. ARGIAren sortzailea.

BIGARREN ALDIA: 1954-I-1 1958-XII-I

Gerra ondorena, eta ondorenak pixkat lasaiturik ziren nonbait eta 1954ko urtarrila-otsailean pizten da Z. ARGIA, A. Oyaregiren, zuzendaritzapean. Ez zen zailtasunik falta; bi hilabeteetik behin ateratzen da haseran eta zortzi orrialde besterik ez ditu. Horregatik "ZENEN TXIKIA" izenburuz idatzitako nota batean, 5.000 harpidedunera heldu beharra dagoela esaten da, 16 orrialde ateratzearren:

Gainontzean, itxuraz eta mamiz, lehen aldikoaren antzekoa da. Halere nolabaiteko "sekularizazio" bat—oso txikia oraindik— nabari zaio, gaietan eta publikazidean.

HIRUGARREN ALDIA: 1959-1960.

1959ko urtarrila-otsailean (61-62 alea) gertatzen da lehen garrantziko eraberritzea. Orain, Hondarribatik, A. Bonifazio Beizamak zuzentzen du eta Donostiako im-

primategi batean ateratzen da. Formato haundia (azken eraberri-
tzearen aurretik zuenaren antze-
koa) du.

Editorialean, "URTE BERRI,
BIZI BERRI", irakurleen lagun-
tza eskatzen da aldizkaria aurre-
ra ateratzearren; berdin nota bate-
an:

"Z. ARGIA ez da gure aldizkaria,
baizik euskaldun guztiena. Orre-
gatik al duten guztiak bidali erri
guztiko berri eta gorabearak. Bai-
ta eskutitzak, galderak, idazti-la-
nak..."

Lehen esaldi hori, optimista
samar bada ere, nahiko adierazga-
rri dteke; eta uste dut neurri bate-
tan zertu zela; hurrengo urtetan
Z. ARGIA—Hego aldean antzeko
beste aldikaririk ez zen bitartean
behintzat—"euskaldun guztiena"
izan zela esan daiteke.

Mamiz, gai eta atal berriak azal-
tzen dira: Basarriren "NERE
BORDATXOTIK", gazteentzat
orrialde berezia, "EUSKERA
IKASI", "URRUNDIK" (atzerri-
ko berriak) e.a. Aipagarri da "Illun-
be"-k idatziriko erreportajea ere:
"INMIGRAZIOA EUSKALE-
RRIAN"; lehen ez zen horrelako
gaiarik ikutzen.

Baina ale bikoitz honek ez du
jarraipenik izango 1960ko urtarri-
la arte (63. alea); horretan erde-
razko bi artikulu daude: "LA FA-
MILIA NO LA INVENTARON
LOS HOMBRES" eta Ottaviani
Kardinalaren "AMISTAD CON
RUSIA": Ministerioak ehuneko
30 erdaraz idaztea behartu zuen.
Hurrengo bi aleek ez zuten man-
latu hau bete eta agintariak aldiz-

karia debekatu egin zuten.

1960ko hiru ale hauetan gaiak
zabaltzen doaz: "AIZAN NO",
emakumeentzat "Lore"-k izenpe-
turik, "ZINE-FORUM" (lehen al-
diz ematen zaio tokia zineari), ba-
serritarrentzat artikulu bat... Eus-
kal kulturaren pizkundea—orain-
dik oso indartsua ez izan arren—
nabari da: "Domingo Agirre" no-

Agustín Ezeiza, 1963an Z. Argia
astekari bihurtu zuena.

bela sarirako deia, "BERTSOLA-
RIEN TXAPELKETA EIBA-
RREN.. (Ibai-Ertz), Euskaltzain-
diaren laguntzaile berrien izenda-
tzea eta euskara eskoletan sartu
beharrari buruz artikulu bat.

Bestalde, Santamaria, M. Las-
piur, San Martín, Xabier Peña eta
Basarriren gutunak argitaratzen di-
ra Z. ARGIAri zorianak emanaz
berriro ateratzeagatik. Baina ez
zuen pozak asko iraun: hurrengo
alea (martxokoa, 65.) izanen da al-
di honetako azkena.

LAUGARREN ALDIA: 1963 -
III-3/...

Z. ARGIAk nonbait katuak ha-
inbat bizi du eta laugarren aldiz
pizten da, A. Agustín Beizama zu-
zendari dela.

Buruan "Euskara utsez" dio, le-
hen izkutatu arazi zuen arazoa
konpondu baita.

Berriro Iruñeko inprimategi ba-
tean argitaratzen da, aurtengo ur-
tarrila arte ezagutu dugun itxuran

sai orrialderekin.

Lehenean, "DIOSALA" zizenbu-
ruaren pean, Z. ARGIA zuzendu-
ko duten eta betetzen ahalegindu-
ko diren printzipioak aipatzen di-
ra: "egia eta onestasuna".

Hurrengo orrialdeek honoko
atalen izenburuak daramatzate: "
"EUSKAL ERRIALDETATIK,"
"ERRIAK ETA GIZONAK"
(atzerriaz gehienbat), "IKUSMI-
RAK-EGUNEROKO GAIETA-
TIK" (gai desberdienen buruzko ko-
laborazioak eta tartean "AIZAN
NO"), "KIROLAK" (eta kirolez
ez da ezer idazten). Lehen aldiz,
"Lerro"-ren komikia azaltzen da.

HAMAIRU URTEKO BIZI MOTZ-LUZEA

Hamairu urteotan Euskal He-
rriak arlo guztietan izan duen bi-
ziberritzea, Z. ARGIA, lerro tar-
tean eta murrizturik bada ere, na-
bari da. Urteotako aleei begirada
bat botaz gero, hor ikusiko duzu
nola zertzen den Herriaren pizkun-
dea, nahiz—zensuraren muga es-
tuak zirela ta—ezinbestean, Z. AR-

GIA kultur arloko gaiak mugatu ba-
tipat. Euskararen batasuna, ikasto-
lak, kantari eta bertsolariak, antzer-
kia, poseia eta nobelagintza, artea.
...guzti hoiaren historia Z. ARGIA
idatzirik dago.

Politika (hemengoa, nazioarte
koa nahikoa aipatzen baita) eta
sozial gaiak ez dituzu behar hain-
bat arkituko, lehen adierazi de-
nez; izatekotan teori edo sinbolo
maila batetan.

Hala ta guztiz ere, Ministerioak
gutxienez hamar expediente ireki
dizkio Z. ARGIAri aldi honetan:
68an bat, 71an bost, 72an bat,
73an beste bat, 74an bi...

1976ak aldi berri bat marka-
tzen du: formato berria urtarrile-
an, Informazio Orokorrerako bai-
mena orain...

Histori honek luzaroan jarraitu-
ko ahal du.

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

GIZON, EMAKUME ETA HAUR MOLLARRI JANTZITEGIA

Iñurritza

Zarautz

Transportes **azkar** s a

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusia, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

Otsein

PENSATU ETA EGIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak

Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak

Lehor tresnak - Estufak

MUEBLES

URRETA VIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

JOSE ZINKUNEGIREN OPTIKA DONOSTIAN URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

AATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2

(Esquina Zubieta)

DONOSTI

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guztiak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

ETXEKO - ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu

ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erailli beti

Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboï bakarra

Etxe-ko-andrearentzat neskamerik egokiena.

¡JABON LAGARTO!

Iberiako Penintsula eta Italiarekin batera Europan soinurik handiena ateratzen duen herria, zalantzarik gabe, Irlanda da. Bai Ipar aldeko Irlandak, bai Hegoa aldekoak.

Ingalaterraren menpean egon zen zortzi mendetan, Irlandak beste kolonia askok bezala funtzionatu zuen, lehen materialak Ingalaterran salduaz eta nahiko esku lan esportatuaz. Beste aldetik, Irlandan manufaktura industriarik ez dago; beraz, gehienak Beretaina Handitik hartzen ditu.

XVIII. mendearen azken urteetan, Irlandak nolabaiteko autonomia politikoa lortu zuen eta posible izan zen hango industria eta ekonomia osoa eraberritzea. Baina, 1801.ean berriro Bretaina Handiarekin batua edo anexionatua izan zen, eta ekonomiaren aurreramen- du guziak hankaz gora joan ziren.

Mende honen hasieran irlandarrak gogor lotzen zaizkio askatasunaren biderei. 1916.an errebolta gogorra gertatzen da: Alderdi Sozialistaren "leadera" fusilatua izan zen. "Leader" hau John Connolly izan zen, lehendabizikoz aberri eta sozial gatazkari buruz teorizatu zuena. Esaten dutenez, Leninek ere asko zor omen dio iraultzaile honi.

Nekazariak industriako langileekin fronte komun bat egin ez zezaten, ingelesak nekazari askori noblezaren tituloak eman zizkioten.

Gero, 1921.ean, askatasun formala etorriko zen. Nahiz hogeitasei kontatu independentzia formal batera iritsi, Irlandako ekonomia guzia ingelesaren menpean eta eskuetan geratu da. Beste aldetik, irlandar lurjabeak ez dira Irlandabiziko rentista bezala Londresen biziko dira, hauek ere Irlandatik, irlandar herriak sortzen duen gainbalioz jabetzen direlarik. Lurjabe hauek Bretaina Handiko burjesiarekin bat egin egingo dute, Irlandako ekonomiaz batera axolarik ez dutelarik.

Goi mailako "irlandar" burjesi honek, lurjabeak alegia, ingeles kapitalak han inbertitzea ez zuen nahi. Irlandar burjes ttipia, berriz, "independentzia" formal batekin konformatu zen. Beste aldetik, garai hartan, IRAkoek ez zioten garrantzi handirik industrializazioari eman, eta beren indar guziak Ulstereko beste sei kontatuak liberatzen eman zituzten, eta beren indar politikoa galtzen, zeren mugimendu honek ez baitu betidanik zuzendaritza iraultzailea edukiko.

Ingalaterraren menpetik irten eta gero, kolonialismo klasikotik alegia, neokolonialismoaren explotazioak jarraitu zuen: explotazioaren formak aldatu ziren, ez konteniduak.

Irlandarren gatazka

B. BAKAIKOA

Azkeneko berrogei eta hamar urte hauetako ekintzak industria indartsu bat egiteko nahiko ahulak izan dira. Allokairuak Ingalaterran baino bajuagoak dira eta prezioak parekoak, halaz ere inbertsioek ez dute alizienterik izan. Inbertsio hauen frenuak, kasu askotan, sindikatuek ipini dituzte. Irlandako desarroiloaren agerpenik onena GUINES fabrika da; fabrika hontan, irlandarrek edaten duten garagardoa egiten da; jakin beharra dago, irlandarrek, beren errentatik lautik bat garagardotan edaten dutela.

Gobernuak kapitaleza bete nahiaz, 1961.ean, atzerriko enpresa multinazionaleri bide zabala utzi zien. Lehen hamar urtetan ez zuten grabazio fiskalik ordaindu beharrik. Hori zela eta enpresa askok beren inbertsioak egin zituzten Eiren. Gero enpresa hauen irabaziak, Eirera rebertitu beharrean atzerriara joaten dira, irlandarrek aurreramen- du gutxi lortzen dutelarik.

Egun, Irlandan dauden enpresa gehienak ingelesak maioritarioak direlarik- atzerriarrak dira. Irlanda, aintzina, Ingalaterraren kolonia bazen, egun, bere "independentzia" formala lortu ondoren, Ingalaterratik autonomia gisa- ko estatuto bat besterik ez du, irlandar eta atzerriar burjesiaren zerbitzutan. Irlandan zirkulatzen duen dirua libra esterlina da irlandar diruaz batera. Hor ederki ikusten da dependentzia hori.

Beste aldetik, Westminsterreko gobernuak eta Dublingoak zenbait akordio dute IRA-ren agintza geldiarazteko. Hauek benetako Irlanda Sozialista eta Independenttea lortzea nahi dutelarik; bi gobernuen- bi burjesien, hobeto- kolaborazioa ekarri du; hemendik aurrera Dublinen egiten den ekintza Londresen epaitu daiteke, bai alderantziz ere. Extradizioa ere, nahi den guztietan, emana izango da IRA-koen aurka.

Irlandako jende xeheak, nahiz beren sinpatia IRA-koei izan, ez du parte bizi- rik politikagintzan hartzen; erabat gobernu reaktionario batengan ordezkatu- rik daude; ingelesan bat hiltzen dutene- an bakarrik txalo joko dute; IRA-ren politika masa edo herri mailakoak ez dute parterik hartuko.

Adibidez, hor dugu IRA probisiona- laren adar politikorekin kanpaina, Irlanda Europako Merkatu Batuan ez zedin sar. Postura berdina, Irlandako Alderdi Laboristak- egun gobernuan- defenditu zuen. Bi erakunde hauek bildur zi- ren, behin Europako Merkatuan sartu eta gero, Irlandako ekonomia europata- rren menpean gertatuko ote zen, zego- en industri pixka deuseztatua izango ote zen. Referenduna zela eta 83 heuneko irlandarrek Merkatu Batuan sartzea erabaki zuten, gobernuaren jo- koa onartzen zutelarik.

Egun, berriro, IRA-koak albistarien lehen orrietara etorri dira, Ingalaterrako enbajadorea Dublingo kaletan hilda utzi dutelako. Ingalaterra eta Dublingo go- bernuen arteko konponketak egiten ari zen; konponketahauen bidez IRAkoen zen; konponketa hauen bidez IRAkoen aurkako zenbait neurri hartzeak zi- ren; gobernuen hauetan espezialista zen. b

Egun, bi gobernuen artean zenbait tensio agertu da heriotza hori izan dela eta, be- ti ere IRAkoek probetxu onik ateratzen duelarik.

IRAkoek Hegoa Irlandan beren ekintza harmatua hastearekin beste urrats berri bat eman dute. Orain arte Ingalaterra eta Ulsterren bakarrik egiten zituzten beren ekintzak. Orain beren egintzak dimentsio bat hartu du beren etsaigo komunaren aurka: Irlandako Bretaina Handiko burjesiaren aurka, baita munduko olikarkia burjesaren aurka ere.

ZESAROKRAZIAK ETA POTENTZIA HAUNDIAK

Hirugarren Munduan zesarismoa sistema bihurtu dela, esan liteke. Hau da: Parlamentu ahul batzuek doi-doi dute beste zereginik, Gobernuak ematen dizkien lanak egitea baino. Ejekutibo antzera. Aginpidea Gobernuaren kargu dagosoil. Eta inoren kontrolik gabe, egon ere, Gobernuaren tresna eta lanabes hutsak dira Parlamentuak. Gobernua bera, aldiz, Armadak jartzen du. Edo eta muga hersteruak ipini dira aldezaurretik. Gobernuri sortzeko.

Nolatan indartu da, hainbeste, sistema hori?

Militar Aginteari asko lagundu dio Hirugarren Munduko nazionalismoak. Hautako Estatu askok independentzia lortu berria du. Beste gehienak ere biziki nazionalista dira, luzaroan haundiek umilatuak izan dira eta. Hori da arrazoi bat, Hirugarren Munduko zesarokrazientzat.

Beste arrazoi bat: Estatuak sarri ez dute barne batasunik. Parlamentua ez da talde ttipi bakanen batzuen errepresentazio besterik. Estatu guziko erakunde seguru ia bakarra Armada izan ohi da. Bestela, aministrazioa oso lazoa da. Komunikabideak eskasak. Burjesia nahiz proletargoa, hiri guti batzuetako minoria apur bat besterik ez da, han hemen sakabanaturik Estatu osoa biltzen duen industria eta komertziorik apenas dago. Maiz nazionalitate dezberdinak bizi dira elkarrekin. Mendez mende elkarrekin guduan ibili diren tribuak elkarrekin bilduta daude, muga muga artifizial batzuk mediante. Estatu nazioa baino lehenago sortu da. Batasun horixe sortzea izango da Militarren helburu bat.

iturburu nazionaletatik atera nahi izaten dituzte, behar dituzten ideak, beren demokraziaren (eta beren sozialismoaren) orijinaltasuna garbi gera dadin. Perun, inkaen tradizio sozialistik. Libian, Koranetik. Kongon, tribu tradizio afrikanostatik eta Indonesian berdintsu.

Neokolonialismoaren bildurra da beste arrazoi bortitz bat. Nazio hauk ez omen dute inoren mende berriz erori nahi. Hirugarren demokrazia sistema bat entseiatzeko arrazoi hori ere, independentzia erakusteko.

Armadaok barnekaldera begira jarri dira, kanpokaldera ia eginkizunik ez bait dute. Nazioarteko haiziak "potentzia haundien" esku daude. Gainera, ofizial gahienak maila sozial apaletatik datoz. Peruko ofizialek adierazten zutenenez, lehen kanpoko etsaieratik defendatzen zuen Armadak aberria; orain barruko etsaiei gerra egin beharra dago.

Bai demokrazia burjesek eta bai Herri Demokraziek, oro har, hain prestijio guti dute, hirugarren bide bat probatzea ia nahitaezkoa gertazen bait da. Eta Potentzia Haundiak, lehenengo zeuden, baina orain ez dute horixe besterik nahi.

Militar Demokraziak ez dira denak berdinak. Baina ezaugarri komun batzuk sinala litezke.

Denak dira "desarrollistak". Beren herriak aguro eta presaka industrialdu nahi dituzte. Herri Demokrazietako metodo zentralista.

gusikioiak hartzen dituzte sarri, errazena horixe delako. Eta guztiaren gainetik "ordua" oso ondo zaintzen dute.

Militar guztiok nolarebait militar organizazioaren miresleitsuak dira eta nazio guzia koartel antzera organizatu nahi luteke. Pluralismoa funtsean desordenu hutsa eta indarrak alferrik galtzea iruditzen zaie. Nazio guztiari bat egin arazi nahi liokete, brigada diziplinatu herstu baten antzera. Obedientzia besterik ez dute ezagutzen. Eztabaidarik ez dago. Eztabaida ez da lana. Produzioak diziplina eskatzen du.

Gobernatzeak, halere, lanak ematen ditu. Hiriak ez baitira koartel eta ez zibilak soldadu. Bestalde Militarrek agintzea gaizki ikusita dago. Horregatik Militarrek askotan uzten dituzte Gobernu lanak zibilen batzuen eskuetan, erantzukizuna beti ere berek dutela, basitidoreen atzean. Ohargarri da, nolako zibilak hautatu ohi dituzten karguduntarako: teknokratak. Zesarokraziotan, hortakoz, Militarrek agintzen dute eta tekonokratek gobernatzen. Sekula ez zaie Alderdiei Gobernu lanik enkargatzen.

Militarrok, beren erara, kolektibista dira. Interes pribatu naiz indibidualismo era guzien etsai gorrak. Era berean, nazioz gaindiko edo nazioarteko harremanik duen inorekin ez dira fidatzen. Elizarik izan ala Alderdirik nahiz beste edozein gizarte sailik edo erakunderik. Halako "Estatu sozialistetan" ere Alderdi sozialistak eta komunistak persegiturik daude gahienetan. Arras logiko da hori.

Europako "ideologiez" iseka egitea da beste ezaugarri bat. Beren

Konkordato berria eta euskal Apezpikuen Batzarrea

Joan den uztailaren 15ean, Aita Saindu Paulo VI.ak Don Juan Carlos erregearen mandatari baten bisita izan zuen, ustekabea. Garrantzizko mezua zeraman erregearen mandatariak, gerora jakin denez: apezpikuak proposatzeko "eskubidea" bertan behera uzteko asmoa agertu nahi zion Erregeak Aita Sainduari.

Ustekabeko erabakia erregearena, bai Erromako Aulkiarentzat, bai espainol Gobernu berarentzat ere. Esan beharrik ez, Paulo VI.ak atsegin handiz hartu zuela bisitarria.

Berez ere garrantzizkoa zelarik, are gertatu zen albistearen beste alde hontatik harturik: 1953ko Konkordatoa nola berritu elkarriketarako bide urraketa gertatzen zelako. Izan ere, II. Batikano Kontzilioaz geroztik, guztien ahotan eta burutan zebilen puntua zen hori: 1953ko Konkordatoa aldatu beharrean zela alegia. Hortarako, ordea, ezinbestezko baldintza aipatu "eskubide" hori (apezpikuak proposatzekoa alegia) uztea zen Erromako Aulkiaren aldetik. Ez zuen onartu nahi horrelakorik espainol gobernuak. Eta Juan Carlosek aipatu egun eta mandatari horren bidez, urrats horixe du egun.

Urrats handia, beraz, konkordato arkaiko hori azpikoz gora botatzeko. Hain zuzen ere, jadanik espainol Gobernuaren eta Erromako Aulkiaren esku dagoen arazo horri gorputz bat ematea. Eta lehen idazten ari naizenerako egina dute akordio bat aipatu partaide biek: batek apezpikuak proposatzeko "eskubidea" bazterreratu utziz, eta besteak (Erromako Aulkiak) Espainiako apaizen foru pribilegioa utziz (foru pribilegio horren arabera ez zitekeen juzga apaizik apezpikuaren baimenik gabe, apaizek gartzelan gartzela be-

rezia behar zuten, Zamorakoa bezalako gartzela pribilegiatua esaterako, e.a.).

Bistan da puntu biok mantentzeko jarraitzeko arrazoinik ez dela: ez du gobernu batek zertan burruntzalia sartu apezpikuak izendatzeko: ez du batek, apaiz delako, beste herritar batek ez bezalako pribilegioa izateko arrazoinik.

Nornahik sumatzen du, noski, puntu biok aldatzeak beste mailarena dakarkeela. Izan ere, aldaketa horiek, nola gizarteari buruzko ikusmodua, hala gizarte eta Eliza arteko harremanetaz, berriztapen handia egin dela agertzen bait dute: apezpikuak izendatzeko zerikusirik ez duen gizarte moldea ez da orain dela hogeitaz urtekoa, apaizak edozein herritarren mailakotzat jotzen dituen gizarte moldea ez da gure gurasoena...

Baina, puntu konkretuago batetara gatozlarik, apezpikuak proposatzeko "eskubideari" uzten dior Gobernuak, ez du ematen, arrazoin handirik duenik eliz diozesien mugak zer-nolakoak behar behar duten izan esateko, ez eta diozesien arteko harremanak nola moldatu behar diren.

Easan nahi da, diozesia zein lurraldetara mugatu ala zabaldu, Gobernuak ez, baina elizak erabaki beharko duela: ez duela balio "probintzia zibila berdin diozesia" zelako kriterioak. Horrez gero, orain ikusiko da zer-nolako kriterioak dituzten gure apezpikuek euskal diozesien antolaketa burutzean. Orain bazuketan (beren ustez bederen) arrazoinik, Iruinea alde batera eta Bilbo beste batera jarrita ikusirik ere lasai gelditzeko. Aurrerantzean ez du ematen orain arteko arrazoinetarik balio dakienik: apezpikuak izendatzeko eliz hierarkiaren gain geratzen bada, are arrazoizkoagoa izan da diozesien banaketa ere haien esku gelditzea.

Hor ikusiko da: PCE-k bezala, Nafarroa Euskal Herrietik kanpora uzten duten, Errioxari buruz zein postura hartzen duten, Ipar eta Hego Euskal Herri arteko harremanak zer-nola konpontzen dituzten...

Egiaz eta zinez, jakin minez naukazue, eta gauzakue: zeren bat eta bi baino gehiago bait gara arazo hortaz aspaldidanik kezkatutarik garenok. Lekuko hainbat eta hainbat izkribu. Azkenekoa, zeuon, **Euskal Herri** erdiko apezpikuen inguruan den erakunde edo delakoaren eskabidea duzue.

AMUNSA

ZESAROKRAZIAK...

iturburu nazionaletatik atera nahi izaten dituzte, behar dituzten ideiak beren demokraziaren (eta beren sozialismoaren) orijinaltasuna garbigera dadin. Perun, Irukaen tradizio sozialistatik. Libian, Koranetik. Kongon, tribu tradizio afrikanoetatik eta Indonesian berditu.

Hori dena ez da harrigarria. **Eta**, guretzat, batez ere mundua nola dabilen ikusteko da interesgarria hori.

Baina beste hau are inportanteago da guretzat: Potentzia Haundiek nahiago dituzte halakoxe Gobernuak, solaskide eta partzuer seguruagoak baitira Gobernu demokratiko aldakorrek baino. Munduaren partizioa egin dagoenez, sorpresarik ez da nahi.

Potentzia Haundientzat orain gerta litekeen gauzarik okerreana, mundu honek bere "ekilibrio" galtzea litzateke: gerra atomiko baten arriskuarekin eta hori dena. Eta Potentzia Haundiek inbibilismoa nahi dute. Real-politik. Guk, derrigor gauzak aldatu behar ditugunez, geure xuloa bilatu beharko dugu, etorkizuna hersten digun hormatzar hortan. Xuloa bilatu. Edo xuloa egin.

JOXE AZURMENDI

AGINTARIAK ISILIK, HERRIAK OIHU

Pertur-en bahiketa egunetik ia hilabetè igaro da bere berririk jakin gabe. Sendia ari da eginabaletan, baina inon aztarrenik ez. Prentsarik gehiena isilik, zenbait suposaketa nabastaile ("ajuste de cuentas", e.a.) erabili ondoren. Bitartean polizia Pertur-en aldeko manifestazioak "zaintzen", hauek herri gogoaren agerkari baitira.

HERRIAREN OIHARTZUNA

DONOSTIAN, uztailaren 29an hirureunen bat laguneko taldea ibili zen Alderdi Zaharrean, "Pertur askatu" eta horrelakoak oihukatuz. Hurrengo egunean milaka pertsona bildu ziren Alderdi Eder-en; "policia antidisturbios" delakoa—erdi alde guztia hartuta zeukalarik—geldi egon ez bazen ere, gogor eutsi zion jendeak, taldeka, bere ekintzari; goizaldeko ordubietan oraindik iskanbilak izan ziren Gros-en. Egunkariak esan zuten, hiru lagun detentitu zituen poliziak.

Manifestazio horretarako baimena hogeitabost pertsonak eskatu zuten; Pertur-en bi senidek, Gipuzkoako Amnistiaren aldeko Elkartearen hamabi eragileak eta ondoko hamaika erakundeen izenean beren ordezkariak: Ulia, Antigua. Alderdi Zahar, Gros eta Amarako Hauzo Elkarrekin; Gipuzkoako Artista Elkarrekin; Euskal Herriko Arkitektoen Kolegio Ofizialak; Donostiako Abokatuen Kolegioak, Lanbidearte Elkarrekin Iker eta Argitara Lanak, E.I., Liburuzaleen Elkarrekin eta Gipuzkoako Preso eta Atzerriaratu Sendien Elkarrekin. Baimena, manifestazioa egin baino hamar egun lehenago eskatu behar delako edo ukatu egin zuen Gobernu Zibilak. Berririo eskatu zen abuztuaren 14ean eta oraingoan ere debekatu Aurrekoan bezala, jende ugari alkarrengana ezin bildurik, poliziak egurra latz.

Uztailaren 31an 120 lagun inguru—Pertur-en eta beste preso eta atzerriaratu batzuen senditakoak—sartu ziren "Buen Pastor"—eko elizan; goizeko laueta kanporatu zituen poliziak; handik hiru ordura berriro sartu eta eguerdi aldean atera ziren, borrokan jarraitzeko leia egin ondoren.

ALGORTAN, uztailaren 30ean

herriko jaietan. "tamborrada" manifestazio bihurtu zen. Danborreroek tarteka hileta doinua joaz; jendea haseran isilik, gero Pertur-en alde oihuka. Kaleetan K.A.S.-en pintada ugari. Polizirik ez omen zen azaldu, agirian behintzat.

DONIBANE LOHITZUNEN, abuztuaren lehen eta kantaldi baten barrenean, Pertur-en sendiko batek eta Ipar Euzkadiko taldeen ordezkari batek hitzegin zuten.

GASTEIZEN, abuztuaren 4ean bi orduko manifestazioa. Batzuek diotenez, 25.000 pertsonak hartu zuten parte.

Amorebietan, Zarautzen, Mai-ruelegorretako jaialdian, Azpeitian, Hernanin, Ordizian, Legazpi-an...ere izan dira Pertur-en aldeko manifestazioak.

NORTZUK BAHITU DUTE ?

Orain arte bi talde—"Alianza Apostólica Anticomunista de España" eta "Batallón Vasco-Español Comando Emilio Guevara"—agertu dira, bakoitza bere aldetik, bahiketaren eragile bezala. Bigarrenak Pertur hil eta Nafarroako herri batean lurperatu zuela zioen. (Honen aurrean, Moreno Bergaretxetarek agertu zuten informazio hori ez dela batera fidagarria eta gorputza edo beste frogaz zurririk aurkitzen ez den bitartean, beren semearen askatasunagatik borrokatuko direla).

ETA-k eta KAS-ek zinaturiko agirietan esaten da izen bat ala bestea erabili, eskuiko taldean atzean daudenak beti batzuk direla, azkenaldi honetan mugaren bi aldetan beren hatzparren ezaugarria sarritan utzi duten hoiek: bonbak, ametrailatzeak, amenazak, hilketak, eta orain Pertur-en bahiketa.

Prentsak noizbait esan duenez, Ipar aldean harrapatu izan dute

talde hoietako bateron bat, hemen berriz, inoiz ez. Egia esan, hango poliziak ere ez du argibide haundirik eman detentituak nortzuk ziren, noren zerbitzutan ziharduten...

Uztailaren 24ean Pertur-en izeba batek, Ipar aldeko agintariei bahiketaren parte eman bazien ere, handik astebetara arte—eta orduan jendearen eraginagatik—ez omen zen hasi polizia kontrola eta jartzen.

Alvaro eta Marta Moreno Bergaretxek, Donostiako Juzgaduari agerturiko izkribuan, hauxe zioten: esilatuen artean uste dutela mugaz honuztik egonen dela Pertur, eta iritzi horri eusten dion dato bat, sendi osoak eskuiko espainitar talde batengatik hiltzeko amenaza jasorik duela.

Halere, beste bahiketa batzuenagatik izan den polizi mogimendurik ez da sumatu honuzkaldean.

Pertur-en sendiak telebixtaz agiri bat eman nahi izan du, baina agintariak ez diote utzi. Ikusi dugu manifestazioen eskabideei ere nola erantzun dieten.

Jokabide honi buruz "buen Pastor"-en itxitakoen agiriak hauxe dio:

"Hemen sartzera behartuak arkitu gara, agintariak, behin eta berri, beste inolako espresio bideirik utzi ez digutelako.

Agintarien pasibotasuna salatzen dugu, orain arte ez bait dute ezer egin Pertur-en bahitzaileak aurkitzeko; eta hauek, seguraski, Espainako Estatuaren lurraldetan daude".

Euskal Herriko Arkitektoen Kolegio Ofizialaren Batzorde Eragileak harturiko erabakian ere, gertakizun honen aurrean agintariak azaldu duten pasibotasuna, ezer ez egitea, informazio falta, isilkeria, e.a. salatzen dira.

Nolanahi ere, Pertur-en bahiketaren funtsa eta esanahia uler daitezke hemen esandakoarekin.

Berriro Bulebarra...

"Ahal zen neurrian" astero-astero giza-politik azalpen batzu eman nahirik sortu zen, eta informazio-ezak berak, itoerazi zuen.

Euskal talde politikoak ez dira "politikoeziak" izan euskal komunikabideez baliatzean. Bego klandestinitatea, ezin bestean. Baina "oskurantismoak" ez dio inori mesederik egingo.

MCE-ko informaziorik nahi beste dugu. PSOE etxera etorri zaigu hots egin bezain laster. PCE-k afaltzera ere gomiatu izan gaitu. EKA-renkin harreman hestuak izan ditugu. Bestelakoekin, ordea, hutsaren hurrengo, euskal kazetaritzarentzat ez baleude bezala. Eta, gero, notiziaren bat, ohostuz, lapurrretan, lortu izan dugunean, arinegi ari ginela-ta kexak entzun behar.

Guzti honegatik, edota honegatik bakarrik, Bulebarra ez zen gehiago azaldu. Eta pena da. Ez dakit nik, zer garrantzi edo balio politikorik ukan zezakeen, baina kazetaritza soilez (eta ez naiz besterik izaten ahalegindu) behintzat agiriko euskal sail politiko fijo bakarra. Horregatik, behar bada, politikoez baino kazetariak gehiago animatzen ninduten jarraitzera.

Dena den, azken bizpahiru hila-bete honetan gauzak dexente aldatu dira. Batetik, euskal talde bat plazara ateratu da. Eta, beste zenbait, gutienez, aipaturiko "oskurantismo"-tik irten. Bestalde, Z. ARGIA honek, erlijio aldizkaria izateari utzi, eta, legez, informazio orokorreko izateari ekiten dio ale beronekin batera. Beste urrats bat da euskal kazetaritzaren barruan. Zenbaitek uste baino garrantzitsuago. Politikoen hitzez, "liberatzea" esango genuke. Hurren pausua, "profesionaltzea" litzateke.

Mintzo daitezela ba, euskal politik eta sindikal taldeek. Aldizkari honek guztien iritzia jasotzen jakin dezala. Eta, nahi duena, edo gogorik duena, sail honen astero-ko lanaz ardura dadila. Zeren, azken batean, gauzak daudenez, ez dateke ni bezalako bat aukerakoa. Eta, hau esaten inor lortzekotan, ez naiz ni izango. Aukeragorik ez ote hor zehar?

PRESOAK KALERA

Erabatekoa ez bada izan ere, zorioneko amnistia loratu da az-

ZER ESKATZEN DU HERRIAK

AZAR S.L. - Mundak. 14. - San Sebastia.

kenik, eta ondorioak kalean dira iadanik. Sukursalistek esan dutenez, "Gobernu honek eman zezakeen amnistiarik oparoena", omen.

Politikaz sarri asko aipatu izan den leloa baliagarri dakiguke orain ere, hots, Espainiarentzat irtenbide ona izan daitekeena, Euskal Herriarentzat motz gera daitekeela.

Edozein modutan, herri mailan amnistia honek poztasun bat sortu duela ezin uka. DEBAN, esate baterako, "Itziartxo" atera dela eta, zazpi urtetan tanborradarik jo gabe egon ondoren, aurten berriro jo duenik bada.

Bestalde, "amnistia" pegatinak (era guztitako bozetoak daude) eta "presoak kalera" oihuak ez dira gutitu, areagotu baizik. Zeren, azken batetan, amnistia ez da amnistia izango, gartzelaratu guztiak kalera ez diren artean, eta berriro sartzeko legeria aldatzen ez deino. Ondarroako azken gertakariak lekuko.

Hirugarren gobernu bat beha ote?

SINDIKALGINTZA BATURANTZ

ELA/STV, datorren urrian edo eratzeko den kongreso prestatzeko ari da. Dagoeneko, oinarritzeko araudiaren hamasei orrialdeko aintzin-proiektu bat banatua da partaiderik errepresentatiboen artean, bakoitzari iruditzen zaizkion zuzenketak eta eraskinak denboraz egin ahal ditzaten.

Urriko kongreso hau, "euzko-langilleko" guztien biltzarrea nahi luke izan, nork bere burua baztertzen duenik ezik, bestelako bereizkuntzarik egin nahi ez delarik. ELA "zaharrak" kongresoaren atzerapena eskatu du, gauzak ondo eta bateratasun zentzuz egitea komeni delakoan.

Euskal sindikalgintza, politik talde zenbait bezala, pertsonalismoak gaingitu beharrean dagoke.

"EXTRAÑO ALCALDE"

Honako izenburuaz, Madrilera "El Alcazar" egunkariak, editorial gisako artikulua bat idatzi du, uzta-tilaren 21eko biltzarrea dela eta, Bergarako Alkateak irakurri zuen manifestuari buruz.

Ez gara hemen, berek bezala, inolako lerokadarik bere kontestotik ateratzen hasiko, eta ezta kritikaren kritikarik egiten ere. Nabarmen da, Bergarako Alkateak eta "El Alcazar" delakoak bi mundu guztiz desberdin, kontrajarririk, errepresentatzen dutela, eta Madrilera egunkariak euskal arazoaz tutik ez ulertzeak ez gaitu batere harritzen. Espazio diferentek dira.

Kuriosoa da bestalde, Bergarako Alkatearen kontra idatzitako artikulua herri mailan fotokopiaz zabaltzen dutenak, haren aldekoak izan direla, eta ez "El Alcazar"-ekoak. Jarrera hau, edozeinbat azalpen baino esanguratsuago dateke.

AMATIÑO

700, ale honetan Euskal Alderdi eta Erakunde
Abertzaleak plazaratu nahi izan ditugu.
ETA-(m), ETA-(pm), LAIA, EHAS, ENBATA,
PNV eta ESB taldeei zazpi galdera egin dizkiegu.
Hona hemen jaso ditugun erantzunak.

- 1.— Zure eritziz Euskal Herriko ekonomiaren akatsik larrienak zein dira?
- 2.— Akats horien sustraiak zehaztu itzazu.
- 3.— Zer irtenbide eskaintzen diozu Euskal Herriko ekonomiari? Epe luzerako ez ezik motzerako irtenbidea ere. adieraz ezazu.
- 4.—PCE, PSOE, MCE, LCR, ORT e.a. alderdien aurrean, zer jokabide aurkezten duzu?
- 5.— Jokabide hori behin betirako ala arazo eta uneen arabera alda daitekeena da.
- 6.— Euskal Gobernua dagoen dagoenean ongi ahal dago ala aldatu egin behar da? Zergatik?
- 7.— Abertzale indar politikoak elkar lanean ipintzeko, zer puntu proposatzen duzu?

**EUSKAL
INDARREI
GALDEZKA**

ren pean. Baina hau ez da aski; oligarkia ez den burgesia ere bai inperialismaren pean dago; erreminten eta erreminta makinen lantegi askok inperialismak emandako lana betetzen du, merkatuz eta teknologiaz josita. Oligarkia gehien lotzen zaio yanki inperialismari; oster, nazional burgesia europetar kapitalismari: baina, ondo dakigunez, alemanen bidez yanki multinazionala Europa gero eta gehiago menperatzen ari dira eta, funtsean, oligarken eta nazional burgesen mendea ez da mailaren gaia baizik.

Gaur egun kapitalisma ososa krisis batean sarturik dago: ikusten denez krisis aski luzea izan behar-ko da eta, hortik ongi irtetzeko, kapitalisma langileen baliatzea handitu beharrez dabil. Epe motz batean zapalkuntzaren handitze bat itxaron behar dugu: plusbalia handitzeko egiazko soldatak jetsiaraziko ditu kapitalismak eta orain jasaten ari garen inflazioak hemen du bere kakoa.

Kapitalismaren barrenean gure etorkizuna ez dago euskal burgesen eskuetan: yanki eta europear monopolioak emandako bidetik ibiliko dira espainol oligarkia eta euskaldun burgesia, nahiz eta bide hontan haien xehetasunak sartzea. Kapitalismaren interesak haintzakotzat hartzen Europa batua eta regional bat egiten bada

LAIA

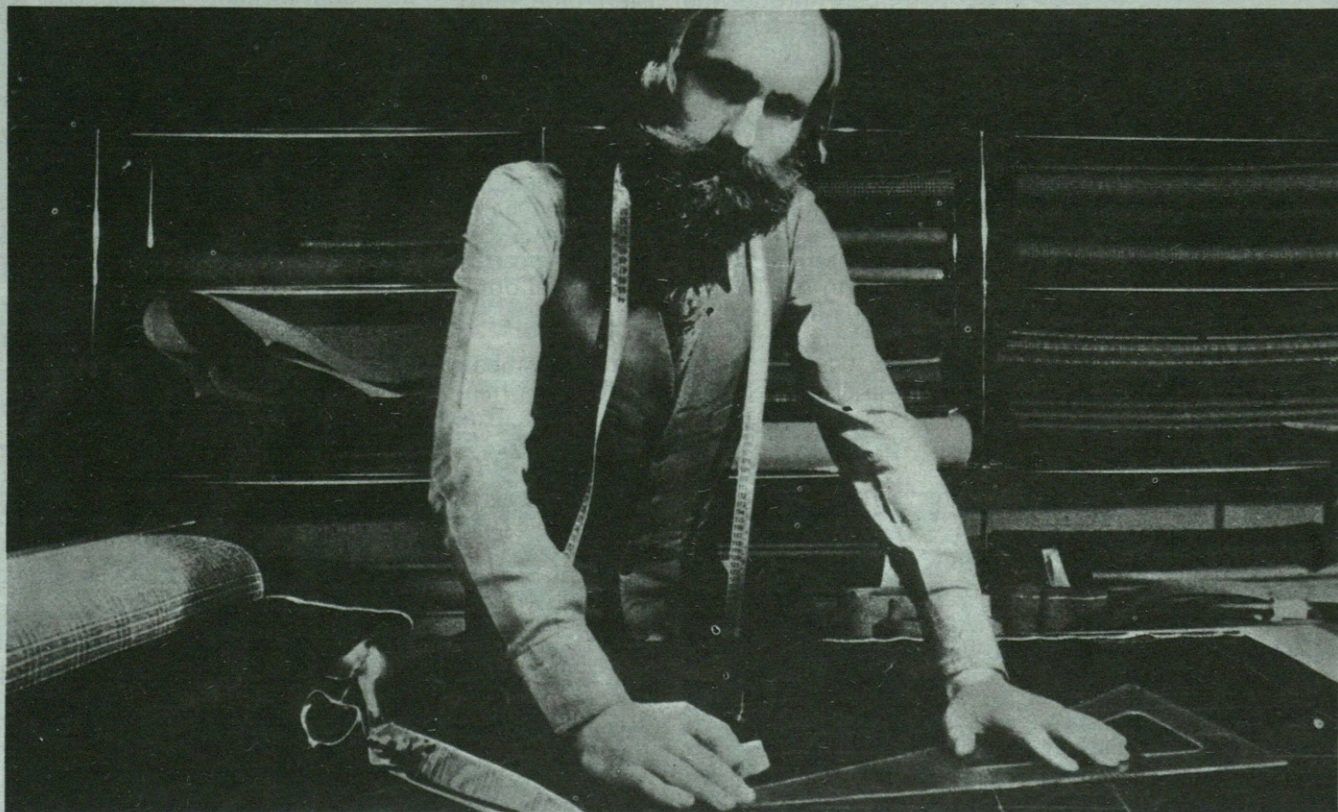
"...Salatu behar den lehenengo gauza da, monopolioen itzala eta agintearen handitzea."

euskal autonomiak eta berari dagokion nazional burgesia eta nazional burgesia txikiaren itzalak zertxobait irabaziko dute; beste alheru batez, azpiegiturako arazo gorriak ez badira konpontzen, Euskal Herriko burni-industria be-

heruntz ariko da eta beste industria berrien faltaz enplegua ere bai urrituko da. Baina garbi azaldu nahi duguna hau da, kapitalismaren pean Euskal Herritik kanpoan dagoela gure etorkizunaren giltza, hots, espainol oligarkiak eta euskaldun burjesak morrontzat erabiltzen dituen inperialismaren eskuetan.

Bukatzeko, beste puntu bat azaldu behar da: **nekazaritzan** gertatzen ari den kapitalismaren sarrera. Gaur egun baserriaren emaitza rentabilitatearen arabera eratu behar da; rentabilitate hori jakien monopolioek emandako craue i araberatu behar zaie. Eta gure baserrien ttipitasunagatik eta diru faltagatik, gehienak ez dira haien burua rentabilizatzeko gauza: hemendik dator baserrien gale-
ra, nekazarien urritasuna eta euskal kulturari egiten ari zaizkion kalte izugarriak.

* * *

AUZMENDI jostun on baten eskua Bergara, 3 — DONOSTIA

EHAS

1.— Egitura arazoetara mugaturik, hontan laburtuko genituzke: sektoreen arteko desberdintasun handiak. Lehen sektorea erabat bazterturik dadukagu: nekazaritza eta arrantza batipat. Hirugarren sektorean ere, komertzioa eta banka salbu, erabat exkas gara. Jendetza egilea aztertuz gero eta gure hazkunde ekonomikoaren baitan: urri gara kultura, administrazio, ikerketa, turismo, jolasleku eta abarretako lan postuez. Industria berriz, oinarriko sektoreetan teknologia atzeratuarekin lanean; transformatze mailan atomizatua eta konpetentziarik gabea; eta puntako industria, hau da, teknologia aurreratu eta jende kualifikatua (goimailako teknikoak bereziki) eskatzen duena, urri eta gutxi desarroilatu dugu.

Guztiz luze hitzegin genezake, laburtzeko diogu: erlatiboki emankormankortasuna behar izaten, errenta eta bizibide diferentzia handiak dira eta bizi kalitatea hondatzen doazkigu: kontaminazioa, pilaketa, hotsak, e.a.

* * *

ESB

OHARRA: Lehendabizi, oroitu behar dugu E.S.B.-a oinarri bat dela, euskal sozialista alderdi haundia sortzeko. Alderdiaren kongresoa dagokio, bada, bideak eta behin-betiko programa zehaztea.

Ondoko erantzunak E.S.B.-a osatzen duten joera eta lagunen adierazpenak dira.

1.— Ekonomia bere esanahirik zabalean ulertuz, euskal ekonomia-aren akatsak hauek direla esan- go genuke:

— Industria lehen mailan geldit- ztea, eta

— Lur-plangintzaren lardaska- ztea.

Bi aldeok elkarri josirik dau- de.

Hona lehen aldearen seinalea: industria gure ekonomiaren oina- rri izanik, siderurgiz eta lehen al- daketa industriak bakarrik haz- tea da haren ezaugarria.

Bizkaian, esate baterako, 1970- 1975 ekonomia zabaltzearen urte- tan, hazkunde bakar hori areago- tu egin da. Siderometalurgiak, 1970.ean industria-alokairupean ehunetik 57,09 ari ematen zion la- na, eta 1975.ean ehuneko 60,48 ari. Industria Aniztatzearen edo - dibersifikazioaren falta dugu. hor- taz, eta teknologia zorrotzaren. Beste alde batetik, zerbitzuen atala guti destolestu da.

Lur-plangintzari dagokionez, hirigintza-nahaspila eta kutsadura agerkari nagusiak dira. Horrela ja- rraituz gero, bizitzeko gai-ez bi- hurtuko zaigu gure Herria.

Gestoria Arrieta

Hnos. Iturrino, 1
Tel. 42 35 12

DONOSTIA

ESB

"...euskaldun sozialista ez da gehiago ezbaian egonen, espai- niar alderdi batean sartuko de- nentz, bere interes eta ideei uko egin ala ezker muturreko talde- ken umekieran erori."

Ezin gaitzke nekazarien egoc- ra iluna aipatu gabe geldi. Inoren laguntzarik ezean, irtenbideen zain daude.

Puntu honetan, beharrezkoa dirudi esatea, Euskadirentzat axola handiko gauza dela haren ekarpen (edo produkzio) indarrak kualita- tiboki haztea. Ez da nazio baten alderdirik, ez gizarte talderik, ho- rretan interes haundia ez duenik, kontrol-erak edo fruituen banake- ta gaitzesten baditu ere. Euskadi bere nazio-askatasunetik hurbila- go bada nekazari-ekonomia batez ere duten beste nazioak baino, ge- hienbat gure ekarpen indarrek lor- tu duten mailagatik duzu.

* * *

2.-- Akats horien sustraiak zehaztu itzazue.

PNV

2.--Gure iritziz, egun sufritzen ditugun ekonomiko eta bestelako problemen azken sustraia, berrogei urte hontan, gure herriaren eta berau gobernatu duten agintari politikoen arteko etenean datza.

Batetik, askatasun eta demokrazia ezak, ez dio herriari ekonomia kontrolatzeko biderik utzi, eta , bestetik, Estatuaren zentralismo zekenak, baztertu egin ditu zapaldu ez dituenen, Euzkadiren interesak.

* * *

LAIA

2.-- Lehen esan dugunez, kapitalisman dugu geure akatsen sustrai nagusia. Hego Euskal Herrian sortuta dagoen industrial sistimak dituen huts handien erroak hemen aurki ditzakegu: burni industria astuna geografikalki oso gaizki dagoela Bilbo inguruan gauza jakina da, eta XIX garren mendean ingeles inperialismak sortutako egocerran sortu zuen industria hau gure

oligarkiak. Gaur egun, Euskal Herria kutsatu eta lehertu eta gero, malda behera doa industria hau, geografikalki egokiagoak diren tokitaruntz. Franko faxismaren pean pairatu dugun autarkiaren garaian, langileei soldata urriak pagatu , langileen eskabideak zigorraren bidez ezabatuz, Euskal Herrian zenbat lantegi eraiki eta zabaldu ote da! Gaur egun, oligarkiak sortutako sistimaz baliatuz aberastu diren hainbat burjes euskaldunek Euskal Herriko deskapitalizazioa salatzen ari dira, euskal kreditoaren ezaz urrikaltzen eta, funtsean, haien enpresak salba daitezen Euskal Herrian zergak eta kreditoak zabaldu dituen euskal autonomia bat eskatzen ari dira. Ondo dakigunez, industria astunaren akatsak eta lantegi txikien nekeak euskal ekonomiaren arazo oso handiak dira: bi kasu haue-tan, haien burua aberasteko inperialisten, oligarken eta burjes nazionalen jokua aski ongi dakusagu. Langileen bizkarrean egingo den beste planifikazioberririk ez dugu nahi: jabego pribatua ezabatu arte ez da gure herrian egokia izango den planifikaziorik izango.

Noski, euskaldun nazional burjesia izango balitz eta burjesia honen eskuetan euskaldun planifikazioa izango balitz ere, holako akats asko ez litzatekeela izango esan lezake norbaitek. Baina Euskal Herrian bere estadia sortzeko edo bere ekonomia zuzentzeko

gauza den nazional burjesiarik ez da izan eta ez da izango: gure burjes handienek eta ahaltsuenek espainol nazio-estadia hautatu dute beroien nazio bezala; eta haien azpitik diharduten oligarkiako ez diren burjesek ez dute euskaldun nazional sistima bat sortzeko behar den indarririk. Kapitalist sistimaren barrenenn Euskal Herri jori eta bere buruaren jabe sortzeko ahulezia eta ezina hemen datza: autonomismaren bide estutik ibili da gure burjesia, eta hortik jarraituko da, gure harriaren kaltetan.

* * *

EHAS

2.-- Kapitalismo salbaje bat, estatu faszista baten babesean ahalik eta errazen eta plazo motzenen irabaziak ateratzen saiatu dena, esku-lan merke batekin, industria aurrerratu bat egiteko berrikuntzetan gutxi arriskaturik.

Estatuaren zentralista politika: aurrerakuntza guztiak Madrilen zentralizatuaz, teknikoak eta diruak hemendik eramanaz edo eta beren interesen zerbitzuan ipiniaz.

Herrialdeen planifikaziorik ez da egin.

Lur espekulazioak inbersioen zati handi bat bereganatu du.

Azpiegituraren urritasunak, kostuen gehitzea suposatzen du. Inbertsio publikoen ezak, inber-

BANCO DE NAVARRA

Alameda Calvo Sotelo, 25

Tel. 423540-423556

DONOSTIA

Pablo Gorosabel, 18

Plaza de Justicia, 11

Tel. 681357

TOLOSA

tsio pribatua desanimatu egin. du.

Euskal burgesiari benetako a-
bertzale planteatzen bat faltatu
zaio Euskadiko indar produktibo-
en desarrolloa bideratzeko edo
orientatzeko orduan.

Kanpokoekin dugun ekonomia dependentzia.

* * *

ESB

2.— Zergatiekin batera, bidezko bekigu ondorioak esatea.

Zergatiei dagokienez, kanpoan ditugun ekonomia-hazkunderen oinarritzko bi bariabile: inbertsioako aurrezkia (ahorros) eta laneskaintza. Bi bariabileok ez dira euskal eskuetan, ez bait dugu euskalduntzat jotzen oraingo sistema sortzen lagundu duen, nolabait euskal sustraia zuen, oligarkia.

Euskal Herriko burgesia ere kritikagarri da, azken 40 urteotan sistema horretaz baliatu delako, dirua lasaiki irabazten, arriskurik gabe, bertoko gehiengoaren interesak ahanztuta.

Azkenik, aipatu behar dugu, akumulazioa eta hazkundera Euskadiko langileen plusbaliaren kenke-

tatik datozela: hauek ez dituzte beren interesak inolaz ere defenditu ahal ukan, batzea eragotzi baitzaie.

Ondorioei dagokienez, bistan da, ondorio kaltegarri guziak euska-langileen gainera erori direla. Ekonomia-gelditzetik lantokien lardaskatzea etorri zaie. Beraiek jasanez behar dituzte zuzenki lurraren espekulazio neurri gabea, hirigintza-nahaspila eta kutsaduraren ondorioa.

* * *

3. - Zer irtenbide eskaintzen diozue Euskal Herriko ekonomiari? Epe luzerako ez ezik, motzerako irtenbidea adieraz ezazue.

la espekulazio eta honek dakar-
tzan ondoriak bukatuko lirateke,
beharrezko liratekeen sozializatzeko
neurriak hartuaz.

PNV

3-Dударik gabe, epe luze batean, Euzkadik gaur planteaturik dituen problemen soluzioak nahita nahi ez baldintza hauk eskatzen ditu: Herriak politiko agintea bere eskutan hartzea eta Euzkadi erabat ezagutua eta errekonoziturik, behar bezalako politik autonomia eraginkor baten jabe izatea.

Esandako egoera honen barruan, humanismo eta sozializatzeko konzeptuetan oinarrituriko ekonomia aurrerazale batek, bere erabilkeran, gizartearen interbentzio zuzentzailea beharrezkoa duela uste dugu.

Politik ekonomia hau aurrera ateratzeko funtsezko tresnak, planifikazio demokratikoak eta maila orotako lurralde ordenatze saionak beharrezko lirateke. Hone-

Gizatiarrago bihurtuko duen enpresaren eraberritze demokrati-ko bat eskatzen dugu; Herri enpresa bihur daitezela ekintza pribatu-aren ahalmenak gainditzen dituz-tenak, edota, politiko nahiz eko- nomia botere batera iritxi direla.

1976 (pollen, 70)

Los acontecimientos de Vitoria y otros muchos que están teniendo lugar en Euzkadi y en otros puntos del Estado español ponen en evidencia no ya la fuerza sino la historia de un régimen sin rumbo y víctima de sus propias contradicciones internas.

Se conocen todos los conflictos e organizaciones subversivas financiadas por internacionales revolucionarias. Lo cierto es que no hay comunismo ni anarquía que pueda sacar a la calle desde guardias nuni-

no se esconden golpes al bolsillo frente a la protesta obrera, que es la única que puede tener justificación.

sobre todo por una política económica sin fin ni cabeza, con una fuga de capitales escandalosa, pública y permanente en la que participan toda la familia de Roberto Araya, Norberto y el mismo Hilario. Sin duda, una

¿ Quien está, por tanto arruinando la economía? Las vrutines de la inflación o los que la provocan y se i-

Cada vez está más claro que el régimen es víctima de sus propias crímenes y corrupciones, de sus Orio-

LOS SUCCESOS DE VITORIA. arredo, se sabe que se han quedado sin municiones

Con anterioridad a los hechos ocurridos en el
 1973, los trabajadores de este centro industrial ve-
 y que, según propias palabras estaban dando "la pa-
 liza más grande de la historia". Al conocerse lo que

...sacando los manifestantes escuderos a la policía, ir-
riendo de distracciones y facilitando, así, la salida a la
que se comprometían en la 3-1-63. La salida...
...sacando los manifestantes escuderos a la policía, ir-
riendo de distracciones y facilitando, así, la salida a la
que se comprometían en la 3-1-63. La salida...

la presión ejercida por los compañeros de los espul-

...los, no tuvieron más remedio que ceder y... la policía se apropió de los muertos y sus de-
...los, otros en cambio, obtuvieron una... brillos.

Alles bien en la noche, tras la llegada de refuerzos procedentes de Milos, San Sebastian, Logroño, Alacorte y San Juan de los Rios.

El día 5 de marzo se había consumado una nueva

general, basados en la petición de remoción de designación. El para en Vitarie fue total, respondiendo a

En la entrada de la iglesia se encuentra la estatua de San Francisco de Asís, el santo patrono de la ciudad. La estatua es obra del escultor local, don Juan de la Cruz, y representa al santo con una cruz en la mano y un libro en la otra. La estatua es de piedra y mide más de dos metros de altura. La estatua es una de las obras más importantes de la escultura local y es una de las obras más antiguas de la ciudad. La estatua es una de las obras más importantes de la escultura local y es una de las obras más antiguas de la ciudad.

En los alrededores de la calle, en donde comienzan a formarse las primeras hordas. La gente que camina a la calle para escapar de la desamortización por

El jefe de las operaciones de la policía...

...fue el capitán Quintana, quien al ver el caos que tomaba la situación dió orden de poner a salvo a...

empuje de los manifestantes hacia tal el número de
esto, que las autoridades policíacas tuvieron que
ceder refuerzos a otras zonas.

Los acontecimientos más dramáticos se produjeron a la tarde del miércoles. En la Iglesia de San Francisco, el sacerdote de la parroquia de San Francisco, don Juan de la Cruz, celebró una misa en la que se leyó el testamento del difunto. En la misa, el sacerdote leyó el testamento del difunto, en el que se detallaban los bienes y los deudas del mismo. El testamento fue leído en voz alta por el sacerdote, y todos los presentes escucharon atentamente. Después de la misa, se celebró un funeral en la misma iglesia, al que asistieron muchos familiares y amigos del difunto. El cuerpo del difunto fue enterrado en el cementerio de San Francisco.

1980 de Asís del barrio Larama se venían celebrando diariamente reuniones toleradas en las que

Halaz guztiz ere, gaur egun ditugun problemen larritasunak. Euskal Herriak behar bezalako erakunde autonomorik ez duen bitartean, honen ordezkoa sortzea eskatzen du. Delako elkarte hau politiko taldeek eta sindikato askatuak bultzatu behar lukete, baina errealista izatekotan, ekonomiko ekintzarekin loturiko talde eta egiturek ere parte hartu behar lukete, hala nola Aurrezki Kutxek eta Lan-Kideenak, Bankoek, merkatalgo eta industri, kamarek, enpresario elkarteek eta abar. Guzti hauk Hego-Euzkadiko lau eskualdetatik osaturik; bere helburu nagusienak hauk lirateke:

PNV
 "...gure arteko lokarriak sendotzera jo behar dugu."

rik demokrazia itotzen dutenak;
azkartu daitezela kooperatiba era
desberdiñak.

—Hego-Euzkadiko lau eskualde-
eri buruzko ekonomiaren es-
truktura planifikatzekontseilu
baten sortzea.

—Ipar-Euzkadiri buruzko erla-
zio bideen estudiatzeta, izpiritu
-batasun iraunkor bati eragite-
ko, aberri batasuna bilatzen du-
gularik, azken helburu bezala

—Zientziaz, teknikez eta huma-
nismo gaiez arduraturiko kultur
tur biltokiak planifikatzeta eta
sortzea, gizarte eta kultur beha-
rrei erantzuteko, etorkizunean
Euzkadiko maila guztietan era-
bateko hizkuntza-bitasuna ezar-
tzeko, bidea presta dadin.

* * *

ETA—(PM)

3.— Epe luzerako, ekonomiaren
irtenbide bakarra garbi ikusten
dugu: Sozialismoak bakarrik bete-
ko ditu gure langileriak eta Herri
Osoak dituen beharrak.

Epe motzerako, Alternatibaren
asatzen dugun bezala, "Euskal ma-
sa herrikoien—eta bereziki, langile-
riaren— bizitzeko eta laneko kon-
dizioen hobegotzearen alde gau-
de. Baita ere, beren organismo
errepresentatiboek agerturiko es-
kakizun sozialak errealitate bilaka-
tzeagatik gaude".

Ez dugu onartzen langileen biz-
karrean jarri nahi izatea krisis eko-
nomikoaren zama.

* * *

LAIA

3.— Epe luzerako irtenbide baka-
rra hau da; iraultza sozialista egi-
tea, eta gure etorkizuna asmatze-
ko eta planifikatzeko langileen es-
kuetan jarri agintebide guztiak. In-
ternazional elkarte langilearen
barnean gure herriari doakion le-

kua erabakiko dugu, produzioko
maila guztiak gizonari serbitzeko
izan daitezten.

Nahiz epe luzerako nahiz epe
motzerako irtenbideak eskaintze-
rakoan xede ekonomiko hutsik
ez dagoela ez dugu ahaztu nahi:
aginte politikoaren aroazoa he-
men sartzen da eta arazo hontan
datza ekonomik planifikazioa egi-
teko egiazko ahalmena. Guk ez
dugu burjesiaren boterea salbatze-
ko irtenbiderik proposatuko: bai-
na hortaz zerbait esan behar du-
gu, hau da, inoiz ez dugula onar-
tuko nazional berekoikeria. Gure
burjesez zergen eta nazional kapi-
talen kontrola ezkatzerakoan ez
dute Espainiako eskualde labora-
rien ahuleziaz baliatzen lagundu-
ko diegula sinetsi behar.

Aurtengo kinkan bi puntu na-
gusi aipatu behar dira: lehenik,
langabeziaren handitzea, soldata-
ren jeistea jarraituko direla eta es-
tabilizazio antzeko politika bat
itxaron behar dugula; gero, larrita-
sun ekonomiko honen ondoan,
krisis politika bat dagoela eta lan-
gileen borroka eta kontzientzia
handitzen ari direla.

Hontan finkaturik, langileria
buru dutela euskaldun klase herri-
koaiak boterea hartzeko gauza
izan daitezkeela iruditzen zaigu.
Borrokatik irtengo den Herriko
gobernuak inperialista eta oligar-
ko diren lantegi eta bankuak na-
zionalizatu beharko ditu naziona-
lizazioaren bidez ekonomiaren gil-
tza nagusiak herriaren agintaripean
izango dira: honen gaitetik, na-
zional burjesiaren jokoa herriaren
agintepean izango da, herriak kre-
dito eta lantegi nagusiak jabetzen
bait ditu. Berehala, lantegi barre-
nean langileen nortasunari eta on-
gi-izateari lehentasuna eman beha-
zaie: era berean, konsumoko gi-
zarteari dagokion produzio mol-
dea baztertuko da, egiazko herri-
beharrei nagusitasuna emanaz.
Gainera, eta internazional egoerak

SUGARRA

LAIA—PM POLITIKA ESKUALKUNDE ALDIERARIA

utzitako mailan, inperialismaren
kontrolaren at dauden produzio
eta merkatalgoaren itzulietan sar-
tu beharko da. Gaur egun, zer
pundutaino erraza ala zaila izango di-
tugun eginkizun hauk ez dakigu,
igarle ez garelako, baina herria-
ren ahaleaz, hartzeaz eta trebeta-
sunaz konfiantza ugari dugu.

* * *

EHAS

3.— Epe luzera, ekonomia soziali-
zatu eta planifikatu bat.

Epe motzera: Une honetan,
Autonomi Estatuto batetaruntza-
ko burrukan, EHAS, Gobernu pro-
grama bat burutzen ari da, bere
garaian urtengo dena, eta bertan e-
rantzuna agertuko beraz galdera
hau.

* * *

ESB

3.— Euskadiren beste gizarte-al-
derdietan bezalaxe, ekonomikoan
ere irtenbideak politika soluzio

bideekin lotuagoak dira, ekonomikoekin soi-soilik baino. Euskadik bereganatuko ditu lehen aipatu ditugun hazkundearen barietateak gure Herriarentzako autonomia lor badezagu, Espainiako etorkizun demokratiko batetan.

Ekonomia: edozein autogobernu-bidek eskatzen du zergak, aurrezkiak, gizarte-segurantzak eta lantokiak menderatzea.

E.S.B.-a, bestalde, saiaturiko da langileek ekonomia antolaketa eta lur-plangintzaren ahalik eta kontrol handiena ukan ditzaten. Horretarako nahitaezkoa dugu eskal sindikalismo sendo bat demokrazia batetan. Langileak gauza

horien jabeak izan behar dute, aurrezkiaren kontrollean parte hartuz eta gizarte-segurantzaren jettioa dagokielarik. Bestalde, hauzitan negoziatzea, enpresa naiz goiko mailetan, kontrol tresna nagusi bat da, kondaira-tenore honetan.

Demokraziaren baldintza bezala, E.S.B.-a produktio eta trukaera-bide batzuen kolektibizatzearen alde dago, demokrazia horren aurka balira. Nahiago dugu, ordea, gizartekotzeaz (sozializatzeaz) hitzegin, estatukotzeaz (estatizazioaz) baino, arrazoi garbiengatik. (Hirigintzari buruz, lurraren municipalizazio edo udalekotzeaz eskatzen du, antolaketa arrazoiengarria

eta herriaren zerbitzuan izango bada.)

Epe luzeagorako, E.S.B.-ak autogestio osoa du helburu, herriak — eta berak bakarrik — herriko arazoak zuzenki eramanez. Honek produktio eta trukaera-bide guztiak gizartekotzea behar du, Euskadik gainerako europar herriari elkarturik egonen delarik; gizarte libre eta demokratiko batetan, zanakuntza eta alienazio gabe; gizonak gizona zanakatzen ez duen gizarte batetan.

Hala ere, ongi dakigu autogestio osoa helburu bat dela, eta bitartean beste zenbait kontrolbide gureganatu behar ditugula.

4.— PCE, PSOE, LCR, ORT, MCE, e.a. alderdien aurrean, zer jokabide aurkezten duzue?

diran batzu dagoz—adibidez, Jurreramen Alderdi Karlista— eta era berean abertzale izenez berba-taizten diren beste indar batzu Aberri Eguna konbokatzeke ere ez dira gauza.

PNV

4.—Demokraziale garelakin baldin badiogu, hautapen eta politiko eritzi desberdina errespetatu behar ditugu, nahiz eta horiekin ados ez etorri.

Horregatik, elkarrizketan ari gara Eusko Aberria aitortzen ete autogobernurako bere eskubidea onartzen duten alderdi guztiekin.

Gaurko politiko egoeran, Eusko Alderdi Jeltzaleak onurakordakusa Eusko erakunde edo Kontseilu baten sortzea. Euzkadiko gaurko espektro politiko guztia bertan erreprezentatua dagoelarik, beronen helburua, Eusko Herriaren nazional interesen ordezkari eta defentdatzaile izatea litzateke.

ETA-(PM)

4.— Erakunde hauek, gure iritziz, ez dute ulertzen Euskadin klase-arteko borrokak bere marko nazionala duela; orduan, ezin da Estatu osorako klase-arteko borrokaren analisis bakar bat egin.

Guretzat, klase borrokak lurralde bat mugatzen du, eta lurralde hori da zazpi probintziak osatzen dutena.

Zentzu honetan, gure borrokatzen dugu beren sukursalismoa, espainol ikuspegi batetik eta ez euskal ikuspegi batetik burrukatzen dutelako.

Estatu estrategiazko edo espainolist erakundeekiko hitzemande taktikoari buruz beste batzutan esan dugun berbera esan nahi genuke: indar horietan gure herriaren burruketan aurrez-aurre egon

ETA
"Ezker abertzalearen politika autonomo baten alde gara."

Garbi esateko ordua da: berekin alternatiba indartzeari buruz eta beronen puntuen inguruan eginiko masa erakunde zabal bat eraikitzeke bidea urratu beharra dago. Egun egiten diharduten gisa gure Herriaren burruka indartzen duten arteino berekin bat eginik aurrera jotzea interesatzen zaigu. Noizbait egitetik uzten badute, noizbait gera-erazten ahalegintzen badira —jadanik beste batzu hasi diren bezala — berekin burrukatu beharko dugu, bienbitartean elkarrekin bidea urratzea interesatzen zaigu.

Hotel de Londres y de Inglaterra

1876-1976

ehunurtehurrena

betiko eta oraingo kostako hotela

Tel. 44 41 33

DONOSTIA

Euskadiren independentzia ez da lehenago edo geroxeago bete behar den helburu estrategiko bat Independentzia, hots, gure Herria bereak ez diren indarrenpeko ez egotea, bere destinoa egunetik egunera hautatzeko kapazitate osoa ukaitea izanik, Euskal Langileen Sindikato Autonomo baten bidez, Euskadin bertakoak diren ikasle-organismen bidez eta gero-ko gobernu nazional bat muntatzeko gauza den Euskal Herriaren alternatiba-organismo baten bidez eraikitzen den zerbait da. Egun gauza hauek indartzen dituztenak gure Herriak bere independentziarantz daraman bidea urratzen dihardute, askatasun batetarrantzeko bidea; beroienik gabe Euskal Estatu Sozialista eraikitzea ez du gu nehoiz erdietsiko.

LAIA

4. — Hortaz, bi maila bereizi behar da. Kapitalismaren etorkizunari begira dago lehenengoa: gaur, espainol estaduan faxismari esker egindako akumulazioa betea dauka kapitalismak eta aurrera jarraitzeko sozial-demokratzen laguntza behar du. Langile klase loaraziz gero, sozial-demokratak burjesiari ohea egiten diote. Gaur egun, Europa araberako sistema bat eskatzen du kapitalismak eta demokrazia burjesa pean irabazi nahi dituzten ontasunen truke sozial-demokratak burjesiaren jokia egiten ari dira. Guk, iraultzaileen kontra bortxakeria eta terrorismoa edozein burjesiak erabili ditzakeela ez dugu ahaztu nahi: hau da burjes demokraziaren bigarren aurpegia. Eta erreformistak libro mintzatzaren diren artean, zigorra, erahilketa eta abar jarraitzen dira iraultzaileen kontra.

Ikuspundu hontatik, PSOE eta PCE sozial traidoretzat hartzen ditugu: burjesiarekin bilatzen ari diren hautsi-mautsiak argiak dira. Laster faxismaren pean beharrezko zuten aurrerakotasuna kamus-

tuko zaie, eta burjesiaren lankide gero eta nabariago izango zaizkigu. Beste arazo bat da MCKoa eta ORTkoa: biek iraultzaile aztarna eta eginkizunak gordetzen dituzte, baina, batez ere MC delakoari buruz, "Convergencia" delakoan eta "Gobierno Vasco" delakoan sartzeko nahiak, susmo txarrik dakarkigu.

Guk, gure hartu emanetan, burjesiarekinklasen elkartasunaren erakundeetan eta hautsi-mautsietan sartzen ez diren alderdii lehentasuna ematen diegu.

LAIA
 "...Edozein herri edo hauzotan KASen mahai bat sor dezagun."

Gero, Euskal nazional arazoari dagokion politikari buruz aztertu behar ditugu alderdi hauk. Bere eginkizunaz, zentralistatzat hartzen dugu PSOE: alderdi honengandik ez dugu ezer espero. PCari dagokienez, bere oportunismoa gehiegizkoa iruditzen zaigu: nazional arazoa gorria den tokietan ia abertzaletzat agertzen nahi zaigu, baina Espainol txobinismo nagusia den tokietan gure arazoari uko egiten dio. Gure ustez, -Espainiako mailan gure nazional eskabideen alde lan egingo duen fidagarriagoa izango da: bitartean, maiz faltsua eta oportunista jeneralki, alderdi espainolistekin bereiztasun nagusi bat dugu: haien ustez, espainol langile klase bat bakarrik dago, eta nazional bereiztasunak arazo demokratikoak diranez konpondu behar dira. Gure ustez, oster, nazionalki bereizia

langile klase euskaldun bat dago eta nazional askatuna beren iraultza sozialistarekin josia dago: horregatik, guk gure langile klasearentzat, alderdi berezi eta estrategi berezi bat nahi ditugu, espainol langilieriarekin batasun internazionala baieztatzen.

Zentzu hontaz, MC eta ORT egiten ari diren urratsak asko interesatzen zaizkigu: ekintzan, noiz arte abertsale herrikoi burrukari erantzun lehal bat diren ikusiko dugu. Espainol txobinismoa eta euskal txobinismoa baztertzen, -oportunismoaren joku zikinak -baztertzen dituen batasuna eraiki dezake.

* * *

EHAS

4.- Indar hauk estatualistak dira, oposizio indarrak Espainiako Estatuaren barruan, eta beraz, Hego Euskal Herrian ere ekiten diote.

Beren indarra uka ezinekoa da, gehiegizko balorazioan erori gabe, hor dago. Bestetik, garai hontako politika unea askatasun demokratiko eta nazional lortetarik igarotzen da ezin bestean. Herriaren aspirazioak ageriak dira hontan. Indar hauetako batzuk, eskakizun horiek onartu eta bereganatuak dituzte, guztiek oraindik ez ordea. EHAS-ek badu esperantza guztiek berenganatuko dituztela. Orduan, gerta daiteke elkarrekin jotzea faszismoa eta bere ondorengoak desagiteko, eta Hego Euskal Herrian autogobernu nazional eta demokratiko bat osatzeko.

* * *

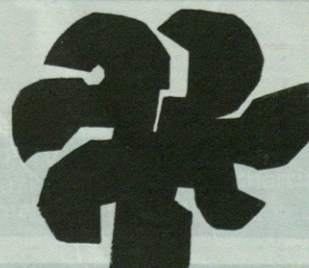
ESB

4.- PCE-ri, PSOE-ri eta menpeko guziei gure erantzuna, E.S.B.-a. sortzea izan da hain zuzen, eta geroago asmo honi baietz esango dioten euskal sozialista guziekin batera, Euskal Abertzale Sozialista alderdi handia, gure herriak aspaldidanik ezkatzen duen bera, sortzea. Aurreratzear, euskaldun sozialista ez da gehiago ezbaian egon, espainiar alderdi baten sartuko denetz, bere interes eta ideei uko egin ala ezker muturreko taldesken umekieran erori.

Geure buruaren jabe gara, bada eta ikuspuntu honetatik prest gaude horiekin hitzegiteko, bere nazioartekotasuna zinez adierazten badute: esan nahi bait da, egiteez euskal nazioari dagozkion eskubideak haintzat hartuta.

Bistan da, ordea, Euskadi sozialista bat eraikitzekeko garantia bakar bat badela: inoren menpeko ez den sozialismo bat.

* * *

San Martin, 30

Tel. 41 83 16

DONOSTIA

BAR-RESTAURANTE
ITVRRIOZ

5.— Jokabide hori behin betirako ala arazo eta uneen arabera alda daitekeena dea?

PNV

5—Beste zenbait talderekin ditugun harremanak eta huek eraginda, aldi bakoitzean sor daitezkeen erakundeak, garai bakoitzeko politik egoera eta baldintzak eskatu ohi dira. Beste aldetik, politik ekintzak, programa eta helburu minimo batzuk eskatzen ditu eta hauek medio direla, elkartu egiten dira bestelakotan desberdiñak diren alderdiak.

Politik baldintzak aldatzen edota helburu batzuetara iristen garen neurrian, bistan da, Alderdiaren jokabidea edo estrategia aldatu beharko dela.

* * *

ETA-(PM)

5.— Uste dugu talde hauetako batzuen jokaera alda daitekeela; batez ere, ORT, MC eta EKA-rena.

Gaur Euskadi da Espainol-Estatuko borrokaren abangoardia. Eta fenomeno honek garrantzi handi bat du. Borroka aurrera joaten bada, talde horik bide-gurutz baten aurkituko dira:

— Ala posible den leku batean egiten dute iraultza (Euskadin); eta hortarako bere estrategia estatista utzi egin beharko dute (hots, espainol-estrategia utzi eta, euskal-estrategia batean sartuko dira).

— Ala, bere estatalismoaren interesagatik, Euskadiko borroka geratuko dute (eta orduan, garbirik kontra-iraultza egingo dute).

Talde hauek benetan komunistak kontsideratzen badira, lehenengo irtera hau da, Euskadin iraultza egitea, hautatu beharko dutela pentsatzen dugu.

EHAS

5— Lehengo galderan, erantzuna une historiko honetarako bakarrik balio du. Demokrazia lortu ondoren eta autogobernu nazional bat ezarri ondoren, indar horiekiko kolaborazioa askatasun nazional osoaren borondatea, indar horien onartzean datza., bere ondorio guztiekin, hauetako bat izanik talde horien benetako estrategia eta organizazio independentzia Hego Euskal Herri mailan.

ESB

5.— Lehengoan erantzun dugu.

* * *

6.— Euskal Gobernua dagoen dagoenean ongi ahal dago ala aldatu egin behar da? Zergatik?

PNV

6—Euzkadiko Gobernua herriaren nahiak ekarri zuen eta garai arta-

ko politiko indarrak osatuta, errepresentatiboa izan zen. Herriaren nahiaren adierazpena denez, bere artan jarraitu behar du, herri honek, egoera demokratiko batean, erabateko gobernu berria aukeratu arte.

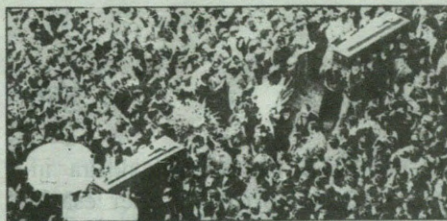
Bitartean politiko indar berriak sortu dira gure artean eta gaurko egoeran, Euzkadiko politiko giro berri honen izenean hitzegin dezakeen erakunde baten beharra nabari da, lehen esan dugun bezala.

ETA-(PM)

6.— Faszismaren aurrez-aurreko Euskadiren aldernatiba, ez da Herria hankatatik burura lotzen duten góiburgesiarekiko akordioen bidez eraiki behar, baizik eta masa mobilizazioen eta burrukako metodo ororen bidez (burruka harmatua barne delarik) Euskal Herriak nahi duen bezala oligarkia-ri erabateko askatasuna ezarriko dion tresna bat. Gure ikuspegia hauxe da.

Horregatik, Euskal Gobernuaren eta PCE eta bere kidekoen tresna den "Asamblea Democrática de Euskadi" delakoaren aurka gara. Bi organismo horiek, azken finean, gauza bat bera dira: Euskadiko Herriaren intereseei eta posibilitatei erantzungo ez dioten aldernatiba bat eraikitzen ahalegink. Are gehiago, oraino: bi organisma hauek, oligarkia-riaren sektore "bizkorrenean" politika Euskadin praktikara eramaten dihar dute. Hots, Errejimenarekiko apurketaren alde dagoen kapitalaren sektorearen politika. Esan dugun bezala, sektore hau etenaren alde dago, baina ez antifasista delako, baizik eta frankismak, naiz eta izugarri herreformatu masen aitzinean demokratiko-burges joku bat egiteko kapazitatearik ez duelako, eta indar iraultzailea aislatu eta deusezteko gauza ez delako. Helburu hau beti nahi duena, "Junta Democrática de España" da; Euskal Gobernuak eta bere kideko den "Asamblea Democrática de Euskadi" delakoak ere helburu hauxe dute. Hau ez da baieztapen huts bat: Euskal Gobernuaren programak (askatasun demokratikoak, amnistia eta 36ko Estatutoa) ez du euskal prozesu iraultzaileak lorturiko maila adierazten, atzeratzen, baizik, egiten ditu eginalak.

Begi hain onez ikusiak diren indar errepesiboen deusezte eta torturatzaileak zigortzea, Nafa-

Martxoak 8 greba orokorra Euskadin

110a euskal organismoetan sartzea eta 36ko Estatutoak eskaintzen duen baino autogobernu handiago bat ukaiteko erreibindikazioak egitea, aldernatiba horretatik at dagoz.

Euskal Gobernuaren aurka Euskal Erakunde bat den aldetik ez gagoz, zeren eta geu bait gara Euskadirentzat Gobernu bat esijitzen dugun lehenengoak; baina, nehoiz baino ziurkiago, Gobernu horren aurka gagoz, zeren eta ez bait da gure burruka gogortzeko tresna bat, ahultzekoa baizik, eta bere programa ez bait da Euskal Herriaren interesen eta bere askatasun nazional eta sozialaren aldeko burrukaren laguntzaile, burruka horren atzeratzaile baizik.

Euskadik behar duen aldernatiba zeharo bestelakoa da. Klase burrukan, eta ez barauen elkartasunean, oinarriturikoa da; Euskal Herriaren aldeko indarren korrelazioa izanen duen egoera demokratiko bat Euskadin sortzeko bultzatzaile da; hitz batetan esanik, oligarkia-riaren aurkako burrukaren arrerakada suposatuko duena da. Hau da zeharo euskalduna, herrikoia eta demokratikoa den aldernatiba.

* * *

LAIA

6.— "Gobierno Vasco" delakoa ezin dugu onartu, ez orain duen eraz, ez aldaturiko edozein aurpegi berriaz. Gure ustez nazional burjesia buru duela, gobernu honek elkartzen ditu oligarkikoak ez diren burjesak, goi mailako burjes txikiak eta sozial-erreformistak.

Alderdi batek orain gertatzen ari den borrokan burjesiak indar nagusia duela sinesten badu, gobernu hontan sartzeko nahia izan dezala zilegi iruditzen zaigu. Baina guk herriko klaseen borrokari, langileria-ri batez ere, lehentasuna politika eta historika ematen diogu: horregatik, herrikoia eta langile borrokan arabera eratuko aginte-aldi bat sortu behar dela baieztatzen dugu.

Gaur egun, Gobernuaren jokabidea, gero eta garbiagoa, euskal herrigintzaren eta euskal iraultza- ren kontra agertzen da.

* * *

PNV
"Euskadiko Gobernu herriaren nahiak ekarri zuen..."

bar — restaurant

Urbieta, 12

Tel. 41 25 78

DONOSTIA

AURRERA

EHAS

6.— Euskal Gobernuak gaur dagoenean ez ditu errepresentatzen herriaren eskakizun edo aspirazioak. Oso hurrun dagoela esanen genuke. Beraz, bere konposizioa aldatzeak errepresentatiboago egin eta ere, bere presupuesto politiko eta erreibindikatioak, herriaren aspirazioak jasotzen ez dituelarik, ez lukeela balioko uste dugu.

* * *

6.— Euskal Gobernua kondaira inguru batek sortua da. Zer esanik ez, 40 urte geroago Euzkadiko egoera sozial eta politikoa bestelakoa da, eta osatzeko era hura, gauregun dirauena, ez dagokio gaurko giroari ez gure herriaren nazio-oharpenari(kontzientziari). Horregatik "euskal gobernua" honela idazten dugu, komilla edo goigako artean.

Euskal gobernua, bestalde, betekizun eta egiteko bat, izan du: Garbiro ez du, ordez, beti eutsi:

ESB

1936.eko autonomia berehala berreiraki, Francoren regimena desegitean. Baina orain ere egiteko bat bete dezake, Euskadik bere askatasuna lortu arte, Nafarroa, barne noski!

Oraingo zeregin nagusia, hala ere alderdi eta erakunde abertzale eta bere lanaren jabe diren guzaien batasuna lortzea da, Euzkadiaren nazio interesak defendatzeko, esperantza bide bat zabaltzen ari dela dirudien momentuan. Bidezkoa izanen da euskal gobernuari (orain goi-gakorik gabe) eustea, batasun hori lortua bada, eta indarren elkartzea gehiengoa eta bosteterearen muina bada.

Horrela ez bada beldur gara "euskal gobernua" honetarako bakarrik balioko duela: sukursalista batzuek euskaldunon artera hobeki agertzeko irriki duten euskal barniza lor dezaten.

7.— Abertzale indar politikoenak elkar lanean ipintzeko, zer puntu proposatzen dituzue?

PNV

7 Eusko Aberri arazoari buruz jokabide radikalagoak ditugun alderdi politikook, proposatzen dugun Eusko Kontseilu honetan parte hartu behar genuke, eta honen politik ekintzaren egiazko bultzatzaileak izan; honetarako, Euzkadiren interesak aurretik jarririk eta alderdikeriak alde batera utzita, gure arteko lokarriak sondotzerajoko behar dugu.

* * *

ETA--(PM)

7.— Aspalditik definitu dugu gure politika maila hontan; gu indar herrikoien fronte baten alde gaude (euskal langileriak dirijiturik). Hau da, gu Ezker Abertzalearen politika autonomo baten alde gara.

Guretzat, Euskadik dituen problematika guziei erantzuten dakiena da Ezker Abertzalea.

Orduan, Ezker Abertzalearen politika ez dago euskal burgesiarren politikari subordinatua, ezta espainolista-erakundearen politikari ere.

Horregatik, sektore abertzale sozialistaren batasunaren alde gaude. Sektore honek alternatiba bat batera bultzatu behar du. Hau dira gure proposamenduak. Taktiko mailan batasuna egin alternatibaren programa lortu arte.

Bainan uste dugu Ezker Abertzaleak astraitejiko-mailan ere batasuna behar duela, Euskal Iraultzaaren helburuen inguruan. Helburu hauk dira; INDEPENDENTZIA, REUNIFIKAZIOA, SOZIALISMOA, EUSKADIKO EUSKERIZAZIOA eta mundu guztiko herri zapalduekin INTERNAZIONALISMOA.

* * *

LAIA

7.— Herrikoi klaseen batasuna lortu dadin, euskaldun ezkerren batasuna premiazkoa dugu. Guk KASen bidez lortu nahi dugu batasun hori: oinarritzko puntuak ezagunak dira, hots, Euskadiren Askatasuna (Independentzia), Batasuna (Zazpiak-bat), Euskalduntasuna, eta Sozialismoa. Gure ustez, printzipio hauen inguruan bil daitezke euskaldun gehienak, burjesak eta haien kideak salbu.

Hortaz finkaturik, puntu hauk eskaintzen ditugu:

—KAS abertzale iraultzaileen batasuna izan dadin, edozein herri edo hauzotan KASen mahai bat sor dezagun.

—Langile Klaseak gure borrokaren zuzentasuna eraman dezan, langile abertzaleak elkar ditzagun lantetegi guztietan, LAB eta LAK arteko batasuna indartuaz.

—Edozein lekutan eta arestian herriak zuzenki eramandako borrokei eman dezaiegun lehentasuna, borroka hauetan sartuaz herriaren eta alderdien batasuna lortuko bait dugu.

Ikusten abal duzuenez, galdekizun honen haseran aipaturiko zazpi taldeetatik, bosten erantzunak besterik ez ditugu jaso.

ETA (m)-k ez du erantzun abal izan.

ENBATA-k berriz, jakin arazi digu Frantziako Gobernuak debekatu zuenetik ez duela talde politiko bezala lane-giten, nabiz eta bere aldizkaria argitaratzen jarraitu.

Redakzio Kontseilua-K

EHAS

7.— Indar euskaldun iraultzaileak batzen dituzte beren esfuertzoak KAS (Koordinatzaile Abertzale Sozialista)ren bidez. EHASEk proposatu du KASaren barruan, gai-nontzeko euskal indarrei proposamen konkreto bat egin asmoz, galdetzen diren puntuak zeintzuk izan behar luketen. Hala beraz, KAS pronuntziatzen den egunean (laster izanen delakoan gaude) erantzungo diogu galdera honi.

EHAS
"Epe motzerako, ...EHAS Go-bernu programa bat burutzen ari da."

ESB

7.— E.S.B.-aren manifestoaren as-ken -hurren zatia argiro mintzo da galdera honi buruz; "...euskal so-zialista guztiei egiten die dei EUS-KAL SOZIALISTA BILTZA-RREAK. Eraiki dezagun denok el-karturik Euskadiko klase herrikoi eta gizarte-sail aurrerazaleek oro eskatzen duten alderdi sozialista handia herrizale eta autogestioza-le."

Honek esan nahi du bil daiteze-la euskal indar politikoak sukursa-listak ez direnak, elkarren nortasu-naren errespetoa, beren ideologia eta programekin batera ihardute-ko euskal nazioaren alde. Honek esan nahi du, baita ere, batasun honetatik sortu behar zela espai-nar alderdiekiko negoziazio guzia, ez eta alderdi eta taldeetatik ba-nan banan.

Iritzi arrunteko dirudien hau egiten ari dira katalanak iadanik, eta ez litzateke zaila izanzen bata-sun hartatik abiatuz, bigarren pau-zu bat lortzea: Euskadi, Galizia eta Kataluñako batasunen batera-tzea, errepublika garaiko Galeus-ka hura berpizturik.

Orain arte hau ez bada egin, ho-rra arrazoina: batzuek alderdi-nor-keria maiteago dutela, nazio-inte-resak baino, beste batzuk bere ideologian euskaldun ez diren ele-mentuez kutsaturik daude.

Hala ere, espero dugu herriaren asmoa nagusituko dela, epe labu-rrean eta guzoi batasun hori lor-eraziko digula.

E.S.B.-ak sendo atxikitzen dio jarrera honi eta uko egin eta egi-ten dio berau zalantzan jartzen duen edozein harreman edo ekin-tzari.

karlismoaz gogoetak

ANATSAN

1936 urteko gerra zibilean II- Errepublikaren aurka borrokatu ziren erakunde politikoetarik, Alderdi karlista da oposiziora etorri den alderdi edo indar politikoetako bat. A.Karlistak oposizioan agertzen du bere burua azken urteotan. Ez nolabaiteko oposizioan gainera. Egun, karlismoa bere agerpen teorikoetan bederen, ezkerraldeko muturrertzean finkatzen da. Norbereburuzko gizarte sozialista baten alde, erabat iraultzaile.

Duela berrogei urte Mola eta Sanjurjo gudalburuekin intunduaz 100.000 gudari Errepublika demokratiko baten triskantzarako altxatu zuen alderdi hura bera, gaur egun sozialista eta bakar-jabego deusestatzaile agertzen zaigu. Guda egin zuen buruzagietakoa, oraindik bizirik dagoelarik gainera, hots Francisco Javier de Borbón-Parma.

Bitarte izugarria dago hemen tarteko, lezezulo handia zango gutxitan igarotzeko; nahiz-ta 40 urteko zubian erdi erdian egon.

Gaur egun edonork azaltzen du bere burua sozialistatzat. Garai edo sasoiotako lilura izan daiteke. Plegu honetan politika arloaren lerradura erreparatuaz, alderdi orok bere burua sozialista aurkezteak ez bide digu harrimenik sortzen. Niri behintzat Jose María Gil-Robles demokratiza agertzeak estuasun gehiago dagit, beste edozein alderdiren sozialismoak baino!!.

Izen eta adierazpenen aldaketa zorabiotu honen ingurumarian tinkatu behar dugu Alderdi Karlistaren bilakaera ere.

Inori, inoren izenez, sozialismoaren bataio santua edo madarikaziozko exkomunikurik emateko baimenik ez dugu. Pozkarri da sozialista izateko, denok agertzen dugun irriki bizia. Izan ere, nork du gaur sozialismoaren giltza? Denboraren iraganak epaituko, azken batean, nork jokatu duen sozialismoaren alde!!.

A.Karlistaren aldaketa itzal hau, Axularrek zioen bezala "marra

iragantzea" da zenbaitentzat. Iraupen laburreko aldi erromantiko bat. Izan ere A. Karlista kutsu erromantikozko alderdi bat izan ez denik, ezin uka. R.Oyarzunek dio: "El Carlismo ha sido el más romántico e idealista de los partidos políticos".

BARNE TALDE JOKOA

A. Karlistaren kondaira azter badezagu, amaika eratako dotrina inposaketak nabarmenduko ditugu bere baitan. Dotrina hauen inposaketa Alderdiaren Errege nahiz buruzagi bakoitzaren agindualdian obratzen da, izugarrizko trauma latzak sortuaz. Ezingo dugu ahortzi Carlos VIIgarrena bera Morentin-go agiriagatik liberalizat salatu izan zela Ramón Nocedal-en ahoz. Necedalek buruzagitza-rik lortu ezinez, integrismora egin zuen, orduan alderdiaren zati bikain bat berekin eramanaz. Handik urte batzuetara, D. Jaime eta Vazquez Mella-k izan zuten eztabaidaz, tradizionalismoa nagusitu zen A.Karlistan. Nafarroan, Ignacio Baleztenari esker, gehingoa D. Jaimerekin gelditu arren.

Karlisten Errege-aldaketa bakoitzean beti sortu izan dira istilu larriak. Euskaldunoi gagozkiolarik, ezingo dugu ahaztu 1936 urteko urriaren bian gertatua. Egun honetan hil zen D. Jaime, jarraitzaile-rik utzi gabe. Alfonso Carlos de Borbón, 82 urtetako agurea egin zen partiduaren jabe. Integristek (necedalezaleak) eta tradizionalistek (mellazaleak) beren indarrak elkarturik Comunion Tradicionalista sortu zuten.

Handik aurrera, karlistak eta abertzaleak hurbildu ez baino etsaitu eta lekuragotu egin ziren.

Estatutoaren abiada oztopatua. Estatutoa puri-purian zegoen garaian, Foru-berriztapena eskatu zuten tradizionalisten Batzordeek. "La Constancia" egunkariak, 5.000 pezeta eskaintzeraino ausar-

tu zen Estatutoan "Jainko" hitza arkitzen zuenarentzat!!

"El Carlismo no se atrevió jamás con el integrismo... La audacia del integrismo carlo-monarquico, ayudado por los mercaderes de la política, redujo al silencio, en el que se cobijaron deses-perados, a los Elorza, Oleaga, Beunza, Oreja, Perez Arregui y otros tantos... (J.A. Agirre)

Karlismo, alde edo moldez, beti dotrinaz baliatu izan da. Alderdirik dotrina zaleena izan bada ere, sekula ez du dotrina definitu bat izan. Karlismoa Euskal Herrian "geografikoa" izan da. Dotrina arazo honek amaika zatiketa sortu du alderdi barruan.

Hala ere, A.Karlistak konstante bat izan du: beti eskuindarren zerbitzu. Erligioaren alde 1.833. Ordenaren zaitzaile 1.872. Errepublika anarkista eta separatista nazkagarri haren arerio 1.936an.

Eskuindarren zerbitzu matxinaldian. Bakealdietan oster, A. Karlista Euskal arazoetatik urruti ibili izan da. 1.833-1.839 karlistadatik bigarrenera arte Euskal Herrian sortu zen foru-mugimendua, Karlismotik at eratu zen. Orobat 1.876az gero erne eta itsatsi zen kultur-mugimendua ere, euskal karlista zintzo batzuen salbuespena eginik.

Euskal arazoetatik urrundua baka-rrik ez; hogeita hamaseiko gerra-ondoko karlismoa, Euskal arazo-en zapaltzaile ezagutu izan dugu. Herri txikietan bizi izan garenok batez ere. "Vizcaya era la más carlista de todas las provincias de España...! Lástima grande que el veneno separatista la haya desviado después del camino de su heroica tradición carlista y fuerista, plenamente fuerista pero antiseparatista!" (R. Oyarzun).

Jurramendi, 1960.

Jurramendi, 1976.

ALDAKETARAKO ZENBAIT ARAZO

Historian zehar eraiki duen imajina gainditu beharrez zaigu. Aldaldi honetan arazo batzu egon daitezke.

1—A.Karlistaren giza-soziologia aldatu egin bide da. '36-ko guda egin zuten asko, hilak edo beste erakunderen batera egin dute, Karlismoa utziaz. Gaurko Karlismoaren aldeakide askok, agian gehien-goak, gudarik ez dute ezagutu. Gazteria nagusi da alderdi honetan.

Argudio guzti hauen gainetik, pentsamoldezko bilakaera oso batean eraginez mintzo da zenbait karlista aintzindari. "Este período es difícil centrarlo históricamente. Se caracteriza por el análisis político, por la consulta... por los "cursillos políticos" instrumentos de la transformación del partido... En la estructura anterior al carlismo, las élites eran en su mayoría sociológica o ideológicamente burguesas. Un partido revolucionario y popular no puede ser dirigido por castas ni por élites... Se puede decir que el integrismo ha desaparecido del carlismo." (Montejurra 76).

2—Dinastia arazoa hemen berriro ere gogoan hartzekoa da ene usiez. Alderdi Karlistaren bilakaera honetan, haintzakotzaz hartu behar dugu 1.975 urteko apirilaren 20an F.J. de Borbón-Parmak buruzagitza bere seme Carlos Hugoren esku utzi zuela.

Carlos Hugo da egundo A.Karlistak proposatzen duen autogestiozko sozialismo horren teoriagile. Behartua zegoen, egon ere, bere alderdiari dinamika berri bat ezartzera eta historia ahaztuaraztera.

3—Espainiako Erregimenak Karlismoaren enborra irentsi ondotik, buruzagiekin ez bide du batere arlarik ere, ez du programa zehatzik agertzen, honen "autogestioa" orain arte, teoriatzko planteamengi jokatu. F. Javierren sendia desterruan bizi izan da eta aita-semeak sarritan herbestera tuak. Carlos Hugori ez dio Erregimenak aterik batere ireki. Ez da harrigarri beraz oposizioan kokatzea.

4—Ezkertiarrek karlismoaren aldaketa hau begionez ikusi bide dute. Ezkerrak begitarte egin dio karlismoari. Carlos Hugo bera bai Txinan eta berdin Kuban, onartua eta arraiki etxekotua izan da. Erregimenaren aurka egin diren itunik nagusienetan, karlismoak esku-harmerik izan du.

IKUSKIZUN

Ikuskizun asko dago gaurko Karlismoaren Alderdian. Karlismoaren buruzagi eta teorigile, nahia-go badugu dotriña gile, Carlos Hugo Printze sozialista da. Karlismoa beti bezala, bere buruzagiari itsatsirik eta loturik jarraiki. Karlismoa sortzetik beretik monarki-alderdi bat denez gero, ez bide du oraindik bere barruko "pertsonalismoa" gainditu.

1.976an ere Alderdi hau bere liderrei bakarrik katibatua dakusagu. Sozialistatzat bere burua daukan alderdi batek, egun karlismoak ez dituen hierarkia eta kuadro politikoak behar dituela iruditzen zaigu.

Karlismoak masa-alderdi bat dela aitortzen du; baina masa alderdi baten ohorea eduki nahi izatea, ez da aski. Masa-alderdi bat desarrollozko ikuspegiz dakusagun eginbide bat dela deritzagu. Plegu honetan, masa-alderdi baten egin-kizunak-era anitzetakoa izan beharko luke, ez beti molde ezagunez eta klasikoki hornitua.

Masa-alderdi sozialista batek, forma klasiko erregulariki erabiliak, normalki ekintzaile hezi eta arduratsuek burutuak, beste mila eratako forma irregularrekin eta hain giharretsu ez diren ekintzaileekin elkartu eta konbinatu beharko ditu. Arlo honetan A.Karlista erabat monolitiko eta dotrinario agertzen zaigu. Baina dotrina hori nahiko abstrakto denez gero, baseak asimilatzea nahiko neketsu gerta daiteke.

A. Karlistak orain arte plazartu dien agirietan, egitazko masa-

alderdi politikorik eta proiektu zehatzik ez dugu sumatzen. Autogestiozko sozialismoaz mintzo dugu soilak da, ez besterik. Orobat sozialismoaz ere. A.Karlista baten egiturarik ez dugu ezagutzen egungo karlismoaren baitan, bere agiriak leku.

1.975. uztaillean argitara eman zuen "Euzkadi, Askatasuna, Sozialismoa, Autogestioa, estrategia bateratu baten atzetik" deritzan idazlanean nahasmendurik eta korapilorik badator.

Alde batetik, idazlana bera euskeraz eta erdaraz egin dago. Aipatu lanak, euskaldunok gogoan hartzen gaitu. Batzuetan euskaldun bezala eta Euskal Herriari buruzko jokabideez mintzo dira, baina, azken batean, bere estrategia hori, Espainiako Estatupean dauden herri guztiei buruz tajutua dago. Bestela karlismoaren estrategia alderdi estatalista batena izaki.

Aipatu liburuxka, horretan gauza aipagarri gehiago ere badago egon; baina edonork eskura deza-keenez gero, beste aipamenik ez dugu gaur hemen egingo. Fun-tsean, lehen lehenik A.Karlista de-finitu egin beharko dugu;

—Mugimendu bat ala partidu bat den.

—Sindikalgintzari buruzko jokabi-deaz.

—Autogestioaz. Adibidez Euskal Herrian hainbeste Kooperatiba egonik, hitzik ez du egiten auto-gestiozko aipatu liburuskan.

—E.K.A. sortu da Euskal Herrian. Borondate ona alde batetara utziaz, bertako ekintzaile askoren euskaltasuna zalan-ta guztietatik landara eramanaz, galdera bat egi-ten dugu; zer izango da E.K.A. gu-re Herri honetan? Alderdi sukursa-lista bat gehiago?

Autogestiozko sozialismoa, karlistek; Sozialismo federala, F. Gonzalezek Eibarren; Sozialismo -demokratikoa urliak. Demokrazi sozialista sandiak...etab...etab.

Sozialismoari buruz ere, iragan astean Joseba Azurmendik demo-kraziari zegokiolarik esaten zigu-na datorkit gogora:"adjetibo gu-tiago eta sustantibo gehiago".

Dena den Alderdi Karlista gogo-tsu agertzen zaigu. Guk gure alde-tik ekin eta jarrai dezala opa dio-gu.

EGIAK "SALIA" NAHI DU

Egiako Hauzo-Elkarteko talde bat hasia zen dirudienez "Instituto Nacional de Previsión"-ena den "Salía" landetxea txukuntzen, hauzoak bere beharretarako (haurtzaindegia, e.a.) erabili ahal zezan. Hau ikustean, "jabeak" berehala ipini dizkio hesiak etxeari.

Arazo hau aztertzearen, asanblada bat bildu zen abuztuaren 9an, larehun lagun, gazteak adina helduak. Eta ordu terdian hitzegin ondian, hauxe erabaki zen: jende gehiago bildu ekintza honen inguruan, lege eta negoziatzeko aldetatik ahal diren pausoak eman eta, aldi berean, "Salía" landetxea "okupatzeko" jarraitu, "hau baita hura eskuratzeko bide bakarra", batzarkide batek zioen.

BEHAR UGARI, LAGUNTZA GUTXI

25.000 biztanletik gora ditu hauzo honek. Urbanistek dioteenez, horrelako multzo batentzat ezinbestezkoa da anbulatorio bat; Egiak ez du horrelakorik.

Horrezaz gain, Hauzo-Elkartek osaturiko txostenean beste behar hauek ere azaltzen dira: haurtzaindegia, eta gazte eta zaharrentzako biltokiak.

Izan, bada haurtzaindegi bat Egian, baina 40m2-ko tokia besterik ez duenez gero (eta hau "Emakumearen Heziketarako" "Emakumearen Heziketarako Zentru Zentro"-ak utzia), ezin die eskabide guztiak erantzun. Gainera, goizetan bakarrik zabaltzen da, eta ez du inolako subentzio erregularririk.

Orain hiru urte hasi zen komitexio bat laguntza bila, arazo hau konpontzearen. Udaletxean, hitz

eta hoietan garbi azaltzen da biltoki baten beharra.

Zaharrek badute leku bat, baina inoren laguntzarik ez, eta ezin dute behar bezala egokitu.

politikak eta 70.000 pezeta haurtzaindegia sortu zenetik orain arte, Lan Ministeritzak ukatu egin zien laguntza. Dirudienez, behar bezala jarritako haurtzaindegi bakoitzi ematen dizkie subentzioak,

Baina egitarrek haurtzaindegia nahi dute, galdekizun batean agertu zenez komenigarritzat jotzen dutelako bai haurrentzat, heziketarako aldetik, bai senidentzat ere.

Gazteek biltoki bat bakarra dute, AITZARTE mendi taldea. 15 urtez, "María Reina" parrokiaren babesean, KLUB XABIER-ek funtzionatu zuen; baina iaz, gazteek 14-16 urte joaten zirelako edo klub horretara, itxi egin zuten. Hauzo-Elkarteko gazte taldeak mila galdekizun banatu ditu,

Txostenean ondoko zerbitzuen falta ere aipatzen da: ikastola, biblioteka, parke eta kirolekuak..., hauzoaren egoera tamalgarria salatzuz hirigintza, estetika eta sanidade aldetatik.

"SALIA" LANDETXEAREN ZER DEN

1.972ra arte, sendagai laborategi batena zen. Urte horretan, "Instituto Social de la Marina" delakoak erosi zuen, baina delegaduz aldatzean, "Obra Social 18 de Julio"— orain I.N.P. ren barruan dagoenak— eskuratu zuen, "sozial ekintzetarako", esan behar da orain arte ez duela ezer egin arlo horretan. Susmoa atera da etxe hori saltzeko asmotan ote dabilen. Hain zuzen, hauzoko jendea mugitzen hastean ekin dio hainbeste urtez alferrik egon den etxea isteari, bere "jabetza" azaldu nahiz edo.

Baina asanbladan esan zenez, "I.N.P.ri guk ematen diogu dirua; beraz, "Salía" landetxea gurea da", eta etxe hori erostearen alde edo Udaletxeari eros araztearen alde atera zirenen planteamenduak deuseztatu egin ziren: "Zergatik ordaindu behar dugu berriro gurea dena?".

OZTOPOAK GEHITZEN ARI, BATASUNA ERE BAI

"Inoiz ez dugu horrelako batasunik lortu Egiako jendearen artean", zioen Hauzo-Elkarteko batek. Ekintza aurrera botatzeko lau talde osatu dira, eginkizun hauekin:

- 1) Landetxea txukundu.
- 2) Dossier bat osatu eta lege aldetik ahal daitezkeen pausoak eman.
- 3) Etxea zertarako erabil daitezkeen erabaki.
- 4) Jende gehiago bil arazoa ezagutaraziz.

Hasiak dira lanean ez oztoporik gabe. Garbiketari diharduen taldeak "ordena zaitzaile"-en bisita izan du dagoeneko, asanbladaren hurrengo bi egunetan.

ELIXABETE GARMENDIA

IPAR EUSKAL HERRIA

Gexan Lantziri

IPAR ALDEKO JENDETZEA PEKO ERREKARA ARI...

Ipar aldean, euskaldun guti ginen atzo. Egun are gutxiago gara. Zenbat geldituko ote gara bihar, hogeit berrogei urteren buruan, azken hamar urte haue-tako joerak jarraitzen badu? Erantzun argi baten emateak min ematen du.

“Euskaldunak” deitu aldizkariak, bere 28garren zenbakian argitaratu duen ikertze batek salazten digunez, 1962tik 1976a bitartean, itsas aldeak hogeita bospasei mila bizilagun gehiago irabazi baldin baditu, mendi aldeak bost mila galdu ditu. Eta hori zernahi da, jadanik guti duen eskualde batentzat.

Ikertze horrek hiru zatitan ematen du ipar Euskal Herria. Itsas aldea, mendi beheraldea eta mendi goien aldea. Azken hamalau urte hautan, mendi behe-re aldeak ehuneko 3,75 bizilagun galdu du-tu. Mendi goien aldeak aldiz ehuneko 17.58 !.

Bi eskualde hauk beldugarriki hus-ten ari zaizkigu. Orotara 60.625 bizila-gun irabazi ditu. Baina, esan gabe doa, emendio honen lauetarik hiru kanpotik etorritakoez egina dutela.

Ipar aldeko euskaldunak ez gara zen-batez lekuko eta kanpotik sartu fran-tximentak baino gehiago. Gutiago gara. Minorian gara. Demografiakzko behe-ra-pen lazkarri batean sartuak aurkitzen gara. Gorapenean sartzeko, dudarik ez da lekuko seme alaba guztientzat sor-lekuan muntatu behar ditugula bizitzeko behar dituzten lanbide berriak. Ipar al-deko euskaldunen gorapena lantegi be-rrien hildotik joanen da edo ez dugu go-ra-penik ezagutuko.

FOLKLOREAREN MERKATU ABE-RATSA...

Aspaldiko urte hautan, ipar aldeko herri gutiz gehienak ari zaizkigu, udaka-ri, gure herriko folklorearen edo herri-lorearen saltzen. Eta ez merke. Diru bil-tzeko tresna bildua zaigu. Ez naiz bai-tezpea tresna horren kontra, baizik tresna horri esker biltzen diruaz egiten denaren kontra. Herri baten kulturaren fruitu horren saltzetik datorren iraba-ziak berriz herriko kulturari joan behar litzaioke.

Zorigaitzez, egun oraino, herrilore horretaz aspaldiko urte hautan ederki baliatzen diren besta batzordeek ez du-te Euskal Herriko kulturaren, euskal hizkuntzaren eta honen irakaskuntza-ren grina haundirik.

Bestalde, herrilorez edertu bestaldie-taz baliatzen ahal litezke lekuko eta kanpoko ikusentzuleei Euskal Herriko kultura eta gizarte zapalduaren berri emateko. Bere politikaren, ekonomia-ren, kulturaren eta egun bere lurra-zen ja-begoa galdu eta galtzen ari duen euskal-dun gizarte zapalduaren berri emateko.

Baina, ez gara oraino horretan. Eta, ez gara horretaratuko, gure folklo-reaz baliatzen diren lekuko besta eta turis-mo batzordeak gure zapaltzaileen jagun-tzaile izanen diren !

DONIBANE LOHITZUNEN ARRAN-TZALEAK PEKO ERREKAN"

Ez da segur lehen aldia, Donibane-ko arrantzaleak aipatzen ditugula hemen. Eta aldi oro, gauza beraren esateko: ezin biziak emeki baina segurki eta dor-peki joiten ari dituela. Aurten sekulan bezanbat jo ditu. Alde batetik arrantz-a ona dagitelarik, arrainak ezin sal, beste-tik arrantza onaren ondotik txarra bai-no txarragoaren aldi. Estatuko lehen ministroari ere dei egina diote, gober-nuak diru laguntza bat hel diezoez eska-tuaz. Orain arrantzarien familien alde, bost liberako hogeit mila billeta salgai e-eman ditu arrantzaleen alderako batzor-de batek. Herriko etxeak eta lekuko ko-merziolariek berriz suskripzio bat abia-razi dute. Donibane Lohitzuneko arran-tzak peko erreka jotzen ari du. Zerga-tik ? Arrazoinik haundiena, arrantzaren alderako politika eskasean bilatu behar da. Donibane Lohitzunen ere, udaportu bat, ehun bat barkurentzat, muntatu dute, eta bizpahiru mila lanbide ematen dituen arrantza buruz behera joaten utzi dute.

Arrantzariak berek, beste orduz, ja-kin dute. Lekuko herri-gizon eta gober-nu gizonen mugiarazten. Orain, ez dute plazagerpenik muntatu. Zergatik ? Uda delakoan ? Turistak lasaiki harat-hunat ibiltzen urzi behar direlakoan ?

UDA ABERATSEN ABERASGARRI...

Beste anitz lekutan bezala, ipar Eus-kal Herrian ere, turismoa izan da egun sekulan baino gehiago, lekuko eta kan-poko aberats haundien eskuko tresna aberasgarri bat. Gaur egun, sekulan ez be-zala, herri askotako aberatsen diru sar-gune bihurtzen ari zaigu ipar aldeko euskal itsas hegia.

Zenbat hotel eta egoitza puxant ez dute ba egin eta egiten ari, lekuaren ede-rra hautsiz, hala nola Biarritz aldean. Hor dira lekuko Victoria Surf, Horizon 2000, Gulf Stream, Eurotel eta beste horrelako zenbait.

Egiten ari duten autobide barriaren bazterrean, Bidarten, Neurotel bat erai-kiko dute, legea beren alde itzulikatuz.

Egin eta egiten ari diren udaportuak, lekuko eta beste Herrietako aberatsen zerbitzuko asmatuak dira. Mediterranea aldean dagiten bezalatsu, Europako eta Ipar Amerikako aberatsak, gure sasoin ederrenaz haundizki baliatzen a-ederrenaz haundizki baliatzen ari dira, le-kuko langileria-aren bizkar bistan da, he-rriko etxeak eta gobernua rriko etxeak eta gobernu-ko aminiztrazio-nea lagun.

BIARRIZKO UDA IRRATIA...

Gure mintzaira eskoletan irekasteko eta irratitelebistatik zabaltzeko ez omen dute dirurik Parisko gobernariek. Bizkitartean, frantsesen presidentia, Arantsusko herriari egin zion bisitakari, atrebitu zen esatera, euskaldunek beren mintzaira behar zutela kontserbatu, eta bera prest zegoela, beharra senditzen ba-zuen, orain arte eman izan zaion baino laguntza gehiagoren ematera. Eleak dira eleak, haizeak daramazkizuenak !

Dena den, trufa itsusi bat bezala har-tzen dugu, udakari hilabete batentzat. Biarritz hiriri eman dioten frantses irra-ti berezia. Non ? Lekuko eta kanpoko aberatsen egoitza hautatuan ! Kasi-noan ! Hortik, hortik airatuko dela egu-nero, haundi maundi horiei hain lakot zaion kultura berezia. Eta airatuko aios-ki, gure bizkar, zenbat miloi libera berri xahutuz !

Eskandalagarri da. Zertan ditugu gu-re kultur batasunak ? Udakari, bakan-tzetan bistan da ! Lo egonen ote zaizki-gu haiek ere ? Ni beldur baietz !...

IPES, EUSKAL UNIBERTSITATERUNTZ

Beste halegin bat, kontutan hartzekoa, bide horretan. Izan ere Euskal Unibertsitatearen hutsunea nolabait betetzearren sortu zen IPES (gizarte ikasketarako erakunde eragilea), ikasle eta irakasle batzuren eragunaz.

Orain bi urte jaio bazen ere, egun hauetan plazara da, "Gipuzkoa

1.976" deritzan erakusketa eratuaz. Hori delaeta kazetareko elkarrizketa bat eskaini dute, IPES zer den azaltzearren.

GIZARTE IKASKETAK ETA EUSKAL PEDAGOGI BE- RRIAREN BITARTEZ

Ekonomia, Soziologia, Historia eta Politika dira irakasten diren arloak.

Lehen bi urtetan, gai hoiien oinarriak ematen dira eta hortik aurrera ~~azpezializatzea~~. Baina beti inguruari—egungo euskal errealitateari—egokituz.

Programak ikasle eta irakasleen artean erabakitzen dituzte. Pedagogia berria erabiltzen da: metodologia kritikoa, elkarrizketa ugari, taldeko lanak, esamariak ez, lan praktikoak... Adibidez, aurreko talde batek, soziologi arloan, Grosseko haurzunean euskarari buruzko lan bat burutu du.

Euskara ikastea beharrezko da ikasle guztientzat. Honetarako departamendu berezi bat dago. Udan ere izan du jarraipenik bere lanak: 160 lagun ari dira euskara ikasten, hamairu ikaslerekin. Hauek euskara irakasteko metodologia berri baten bila hastekotan dira.

Bestalde, euskararen departamendua euskal kultura osoarena bilakatu nahi litzateke. Eta horren bitartez Euskal Unibertsitatearen alde ari diren beste erakundeekin harremanak izan. Honi buruz hauxe diote:

"Euskal Unibertsitatea ez dugu guk bakarrik egingo, baina gure lana helburu horretara zuzendurik doa. Eta gainera, oinarri eta molde berriak izango dituen unibertsitatea erabili nahi dugu, ez unibertsitate klasikoa".

IKASLE ETA IRAKASLEAK BARNE ANTOLAMENDUAN

1.974-75 ikastaroan 50 ikasle ziren. Aurreko 120 Donostian; Tolosan eta Oinatin ere ikastetxe berriak sortu dira. Ikasle gehienak langileak dira; adinez 18 urtetik 30era artekoak.

Irakasleak berriz, hamar inguru (euskara irakasten dutenak kontatu gabe), unibertsital mailakoak dira denak.

Ikasle eta irakasle guztiak hartzen dute parte ikastetxearen gestioan. Batzorde eragilea den artean aukeratzeko dute eta hileroko egiten dira batzarre nagusiak.

LEGE ETA EKONOMI ALDETA TIK

Barcelonako "Instituto Católico de Estudios Sociales" delakoarekin, sorreratik du zer-ikusia IPES-ek. Momentu honetan, haren harremana honetara mugatzen da: bere esperientzia eta programaz baliatzerre eta tituluei babesa ematera. Gai nontzean autonomia osoa du IPES-ek.

Legearen aurrean unibertsital irakaskuntzan eta ikerketan iharduteko "Sociedad Anónima" bat da. Sortzaileak 1.600.000 pezeta kapitala ipini zuten, Donostiako tokia alkila eta egokitzen erabili zena.

Irakaskintzaren kostuak haundiak direlarik, nahiz eta soziedade etekinik ez atera eta irakasleek soldata motzak jaso, ikasle bakoitzak 5.000 pezeta matrikula eta hilean 1.000 pezeta ordaindu behar du. Ez dago inolako laguntza ofizialik.

Horregatik, ekintza hau zabaldu eta aurrera ateratzearren, bazkide berriak behar dituzte soziedade horretan. Hori bai, bazkideei IPES-eko helburuarekin bat eginda egotea eta bere eginkizunetan nolabait parte hartzea eskatzen zaie.

Honez gain, Patronato bat sortzeko asmoa dute. Horretarako, hementxo 15-16 pertsona opetsuri laguntza eskatu zitzaizkien, eta gehienak baiezkoa eman dute. Izen batzuk aipatzearren, Bandrés, Caro Baroja, Castells, Peña, Santamaria, Txillida...

Lehen aipatu erakusketaren bitartez berriz, hogeit hamar margolari eta eskultore gipuzkoarrek eskaini diote babesa eta laguntza IPES-i. Guztien beharra izango du, dagoeneko Bizkai eta Iruñean ikastetxe berriak irekitzeko eskakizunak baditu eta.

EUSKALTZAINDIAREN BATZARREA

Joan den uztaileko 30ean Euskaltzaindiak bere hileroko batzarre arrunta egin zuen Donostian, Gipuzkoako Diputazioaren jauregian.

"Manuel Iradier" Ibilkari Elkar-teak Euskaltzaindiari ematen dion oroigarritzko plaka hartzera joan dadin, J. San Martin idazkari jauna izendatua izan da. Mairulegorretako euskal jaialdian, Zigoitiko baileran, Gorbeia aldean, izango da plaka emate hori.

Euskaltzaindiari diru laguntzak ematea erabaki dute Bizkaiko eta Nafarroako Diputazioek, Elgoibar Ordizia eta Legutianoko Udaletxeek.

Fernando Errege Katolikoak Gernikako arbolapean zin egindako egunaren 500. urtea ospatzeko gomitatua izan da Euskaltzaindia. Batzarre eguna izanik, ordea, telegrama bat bialtzea erabaki da.

"Victor Garitaonandia" antzerki sarirako epai mahaia izendatu da, lanak bialtzeko epea bete denez gero. Sari hau Bizkaiako Aurrezki Kutxaren laguntzaz jarria da.

Louis Dassance zenaren hutsarrea hornitzeko izkutuzko bozketa egin, eta aho batez, Jean Hiriart-Urruty jauna izendaturik gelditu da.

Aditz eta Kazetaritza batzordeak goizean bilkura bana egin zuten, beren lanen berri arrotsaldean emanaz. Aditz sintetikoaren batasunerako zenbait puntu finkaturik gelditu dira.

San Martin euskaltzain jaunak txosten bat irakurri zuen "angio" toki izenari buruz, Elgeta, Angiozar eta Ueberan egindako azterketak oinarritzat harturik.

Irigoiñen euskaltzain jaunak beste txosten bat ekarri zuen toponimiaren ageri diren "oka" eta "elge" formei buruz. Sartaldeko euskalkian forma hoiek arrazabaldurik daude: Bizkaian, Deba aldean, Araba, Errioxa eta Bureban, alegia.

HONDARRABIA ETA ITSASOA, "ATAKO BANDAN"

LEHEN SARIAN

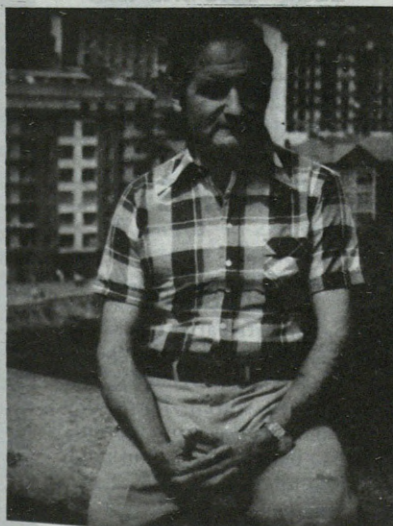
Abuztuaren 8an, "Hondarrabia eta itsasoa" euskal eskultur astearen amaia izan zen Hondarrabiako San Pedro Arrantzaleen kofradian. Horri buruz euskal prentsan, eta berdin erdal prentsan, esan den baino gehiago eta era herrikoi eta atseginago batean gauza asko esateko egonik, hutsune hori bete nahi dut, eta noski, ia orain bete ezin daitezkeen gauza bat eta bi baino gehiago hurrengo batean ("Hondarrabia eta Itsasoa" 1.977) betetzeko eskatzen diet antolatzaileei eta prentsa idatzi eta irratiei. Denok nahi dugu, baina gure Herriko arduradun profesionalek ez digute ematen nahi duguna, euskal kultura hitzez eta egitez, alegia.!

I- JOSEBA BADIOLAK, LEHEN SARIA

—Ondarroan jaio nintzen, 1.928ko utarrilaren 13an.

—Eta noiz eta zertaz egin zenuen "Atako Bandan" filma?

—Jakin dudanez "Hondarrabia eta Itsasoa" filma lehiaketan bi eratako e epaimahai izan dira, bata ofiziala eta bestea herriarena. Honek eman dit lehen sari handia. Beraz, lerro hauen bidez nere esker eta sendimendu handienak azaltzen dizkiot delako herriko epai mahiari.

Joseba Badiola, saritua.

Noiz egin nuen? Orain urte bat eta gehiago hasi nintzen "Atako Bandan" apurka-apurka osotzen. Gaia, berriz, gure mariñelak, neu ere mariñela naizelarik. Terranobara bakailua arrantzara joaten naiz, urtean bi aldiz. Ni txalupako "gran alturako"-ko patroia naiz, eta gure txalupa bien izena "Antiguako" eta "Gure Ama" da, biak ondarrutar gizar-tearenak direlarik.

—Zergatik egin zenuen "Atako Bandan" filma?

—Lehen saria jaso dudalako asko poz-tu naiz, ordea, herrikoi epaimahi batek aukeratu nauelako zeren nik "Atako Bandan" herri hortatik irtetzen garen arrantzaleon bizitza erreala ahalik eta sakon eta hobeton ematea besterik ez nuen nahi. Ni ez naiz preofesionala, filma egitea asko gustatu arren; ni, arrantzale profesional bat naiz eta bizimodu latza honen berri arrantzale ez diren beste herrikideek ere ezagutzea nahi dut. Bestalde, nere filma Ondarruko Kresala talde iaioak, "Atako Bandan" izena beraz ematen duen emanaldi handian jendearen aurrean lehen aldiz bota zen.

—Berriz ere, zorionak zure lana eta sariagatik, Joseba Badiola!

2- Antolatzaileekin, Jabier Ozazu eta Jon Atxukarro (Izurde).

Bi gizon gazteok eta beren laguntzaileek egin duten lanari esker, "Hondarrabia eta Itsasoa" heldu ahal izan da heldu den mailaraino, herrikoi eta internazional mailetaraino alegia.

—Noiz sortu zen "Hondarrabia eta Itsasoa", eta zein ziren horren helburuak?

—Joan zen urtean. Eta helburu nagusia hau izan da: filma leihaketa honen bidez Euskal Kultur Astearen garrantzia handiagoa egin nahi izatea. Azken batean, guk egin nahi izan duguna zera da: filma eta hitzaldiak medio direla, gure laguntza eskaini arrantzaleari, laneko munduaren alderdi guztiak, kultural, zientifikoak, deportekoak eta abarrekoak, hobeto ezagutu ditzan.

"Atako Bandan" eskultura.
Egile: T. Murua

—Laguntzaz, nola?

—Beti bezala, erakunde eta partikularren laguntzaren bila joan gara. Udaltxeak gure ideia babestuz laguntza eskaini digu; San Pedro Arrantzaleen Kofradiak oraindik inauguratu gabe duen etxe berriaren aretoa laga digu; Donostiako eta Gipuzkoako kutxek kartelak eta eskuprogramak ordaindu dizkigute; eta trofeoak eta beste gastu gehiago beste batzuen laguntzarekin ordaindu ditugu. Ez ahaztu, kanpoko Estatuetako Enbajadek hain jatorri prestatu dizkiguten filmak.

—"Atako Bandan" filma, euskaraz egina da. Igaz eta aurten euskaraz egin-dakorik gehiago izan al da?

—Ez hurrengorako, hildo beretik jarraituko duen filma multzo bat ikusi nahi genuke, eta behar genuke.

—Lehiaketari hasera eman zitzaionean, Hondarrabiko alkatesa, Mercedes Iridoi Olaskoagak, izan zen ofizialki hori egin zuena. Are, dantza bi egin ditu Donostiako Kresala taldearekin. Zer derizkiozue hortaz?

Poz handia hartu genuen gure alkatesa euskal dantzak egiten ikustean. Eta ez hori bakarrik, gauean bera gurekin afaltzen ikusteak eta berak utzi gintuen unean han bildu ginen guztiok "Agur jauna" kantatzeak (Irungo txistulari gazte eta alai talde batekin), asko ere asko poztu ginuen.

Nahiago genuke, protokoloen partez, gure herriko agintariek beren laguntza berezia emanen baligute herri kulturazabal eta indartu nahi denean. Izan

JOXE MARTIN APALATEGI

ABUZZTUA 22-29

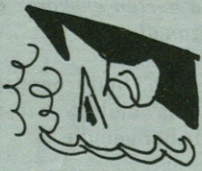
JAIALDIAK

Mallabian 21ean
Kantaldia. 22an bigarren mailako bertsolari txapelketa.

Donostian, abuztuaren 19tik irailaren 21era: XXXVII Musika hamabostaldia: Espainiako orkestra nazionala: Rudolph Buchbinder, Narciso Yepes, Viena-ko Kamara Orkestra, Wallonia-ko Ballet-a, Lieder...

Elizondan abuztuaren 29an, Baztandarren Biltzarra: Euskal Herri osoari irekia.

Hazpamen 28an, Eskualzaleen biltzarra.

DISKOAK

Arratia. Herri musika sorta, 15. Edigsa. 375 pezeta.

Sail honen 15garren diska delarik, lan bikaina egiten ari da diska argitaratzaile hau. Arratia aldeko kanta eta doinuak, nahiko ondo tajutuak.

**ANSOLA ANAIAK
TXISTULARIAK**

Ansola anaiak. Txistulariak. Edigsa. 375 pezeta.

Urrundik dator Ansolatarren txistulari katea, etenik gabe, belaunik belan. Eta ez dugu uste beste aldikada batean amaituko denik: kimu berri gazteak sortu ditu.

Honela dio Ion Arteagak diska berri honen aurkezpenean. Txistua barren-barrenetik sentitzen duen ororentzat, espezial...

Txirrita-ren bertsoak. Xabier Lete, Antton Valverde Edigsa. 650 pezeta.

Bertso Zaharrak diskan. Lekuonarekin batera ekin zioten hildotik datozkigu bi kantariok. Diska ona eta gaia aukeratu, ezin hobea. Arrazoi zuen bai Txirritak harako hura kantatzen zuelarik:

Gazte-gazterik hasi nintzan da / oraindano bitartian / zenbait umore eder jarri det / kantabriko partian, / pixka batian ez naiz aztuko / sartuagatik lurpian / nere aipamenak izango dira / beste larogei urtian.

**TXIRRITA-ren
BERTSOAK**

**XABIER LETE
ANTTON VALVERDE**

ZINEA

DONOSTIAN

"Pascual Duarte";

Zuzendari: R. Franco.
Pequeño Casino-n.

"El honor perdido de Katharina Blum"; Zuzendari: Volker Schlöndorff. Savoy.

KIROLAK

Urrestillan 22an, txirrindu karrera: "Joaquin Aizpurua IV oroigarria". 2gn. mailako afizionatuentzat. Antolatzaile: Urrestilla. T.Z.E.

Zestoan 29an, Euskal kiril eguna: asto karrera, ididema saioa, harri-jasotzaileak, eta soka-tira bai eta besterik ere. Gainera ondoren bertsolariak eta erromeria.

ALDIZKARIAK

Elhuyar, 7garrena. Zientzia aldizkaria. Harpidetza egiteko helbide honetara zuzendu: Círculo San Ignacio, San Marcial kalea, 26 bajo. DONOSTIA.

Hitz, 7gna. Mugalde. 100 pezeta. K.A.S., E.K.A., tortura, Segovia-koak, dira ale honetako idazlan batzuen gaiak.

Zabal, 19gna. Uztaila-Agorrila. 70 pt. "Euskal Herriko ekonomiaz", "Egiak eta gezurak sozialismoan eta sozial-asmoan"...

POLITIKAZKOAK

Donibane Loizizun-en eta Ziburun 22tik 29ra bitartean, arrantzaleen manifestazioak izanen dira. Lanbide hori ez dutenak ere joan daitezke.

LEHIAKETAK

"XENPELAR"

Saria bertsolariantzat C. A.T.-ek antolatutako. Iazko saria eman zenetik argitaratu diren bertsoak dal daitezke, abuztuaren 31 baino lehen. Euskaltzaindiara. Irailaren 8an emanen dira sariak.

EUSKAL IKESGU
BAGUST

JOSE LASA APALATEGI

LIBURUAK

Goimenditan zehar. Antxon Narbaiza.

GERO. KIMU saila. 140 orrialde. 200 pezeta.

Mendiez eta mendigoizaletasunaz hainbat xehetasun, gaztetxoentzat, egoki agerturik. Ikasiz, gustora irakurtzekoa. Azkenean hiztegia, Euskara, Gaztelania eta Frantsesa.

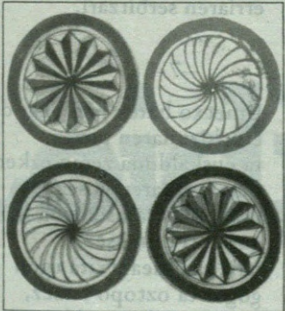
Euskara mailaka. Salako Euskal Idazle-en Elkarte. GERO. 136 orrialde. 200 pezeta.

Neska mutikoentzat. Euskara ikasteko metodoa. Behar zen honelako libururik.

EUSKARA MAILAKA

Metodologia

Sailko euskal idazle-en elkarte (sail)

Euskara -- Zortzi urte arteko Ikastola Hiztegia. Elkarlanean. EUSKALTZAINDIA.

153 orrialde. 125 pezeta.

1784 hitz, hogeitazetrendatan bildurik, ba koitza arlo bati dagokio la (has geografiatik eta armadaraino); hiru hizkuntzetan. Zortzi urte artekoentzat ez ezik, zaharragoentzat baliagarri.

Historia de los Estatutos Vascos de Autonomía. Comisión de Cultura de la Interprofesional de Estudios y Publicaciones. S.A. C.-I.E.Z.). Itxaropena. 88 orrialde. 125 pezeta.

Mementu honetarako gai egokiak bi liburu hauena.

Los Vascos hoy, ayer y mañana. Ortzi.

Mugalde. 245 orr. 275 p.

Franzisko Letamendia Belzunze, HISTORIA DE EUSKADI, EL NACIONALISMO Y ETA liburuaren egileak, gaurko hainbat alternatiben azterketa egiten du orain goan, historian oinarriturik.

DE LOS FUEROS A LOS ESTATUTOS

Los Conciertos Económicos

UNIVERSIDAD VASCA

OPINAN:

J. M. Barandiarán
Jon Bilbao
Julio Caro Baroja
José Goenaga
Luis Michelena
Antonio Tovar
J. M. G. Echavarré
Enrique Eguren
Telesforo Aranzadi
Pascual Lallave

La Universidad Vasca. Jose Lasa Apalategi. JAUGAR. Gasteiz. 157 orrialde. 280 pezeta.

Zenbait gizon ospetsuren iritziak. Joxe Lasaren filosofiaz moldaturik.

De los Fueros a los Estatutos. Los Conciertos Económicos. Federiko zabala.

Sociedad Guipuzcoana de Ediciones y Publicaciones. S.A. de la S.V.A.P. 280 orrialde. 200 pezeta.

Jon Mirandereren idazlan hautatuak.

Gero. 380 orrialde. 400 pezeta.

Idazle eztabaidatu honen lanak, bere bizitzaren testuinguruan. Mirande ezagutu nahi duenarentzat, aproposa.

BILTZARREAK

Maulen 22an, Euskaltzaindiaren Batzarrea, Jean Luis Davant euskaltzainaren sarrera ospatzeko: A. Villasanten agurra. Davanten sarrera hitzaldia eta P. Larzabalen erantzuna. Meza eta bazkaria ere izanen dira; honetara joan ahal izateko beharrezko da Euskaltzaindiara deitzea goizetan. Bilboko 4152-745 edo Donostiako 41-80-50 hegoaldekoentzat: iparraldekoek Jean Haritschelhar-eri. Euskal Musora.

ETA BESTE

Liburudenda A- buztuaren 13an ireki zen Donostiako Alderdi Zaharreko Fermin 30ean, liburudenda berri bat: BILINTX.

Humanistik gaietako liburuak, ikastoletako testuak (Andereñoei zerbitzu bat eskaini nahirik) eta batipat, euskal liburu eta diskoak izanen ditu denda honek. Baita aldizkariak, kartelak eta beste ere.

Kartela. Egiako Haurzo-Elkarteak "Salvia" landetxeari buruz atara duena.

ENE AMA ZENARI

- 1/ Ama, nola zure belaunetan nindadukazun denboran, utz nezazu zure bularrean burua pausa dezadan; ene bihotzak zer sendi duen nahi baiteratzut erran, zure ezpain sakratuetarik ikasi nuen mintzairan.
- 2/ Ene deia amodioaren bitartez zinuen entzun, eta gero oinazen erdian mundurat eman ninduzun; biziaren grazia lehenik, gero hoinbertze maitasun, berant jakin dut, ama maitea, zendako eman dautazun. berant jakin dut, ama maitea, zendako eman dautazun.
- 3/ Orroit naiz, inozent bat bertzerik ez nintzaneko bizitzan, ama, zer artak eta pilpirak nitaz zinituen izan: kartsuki miresten ninduzula zeruko aingeruen gisan, ez aingeru bat nintzelakoan, baina zurea bainintzan.
- 4/ Geroxoago, gaizkirako griñak ni baitan piztearekin, zure ohararazpen zorrotzak etzitzazkidan zatsegin; ene adimendu errebelak ez baitzuen nahi jakin, amodioz nahi zinuela nitarik gizon bat egin.
- 5/ Alabainan ez nuen nik hanbat konprenditzen gizongoan, are gutiago zuk enetzat zinuen amodioan; atsegingarriena nondik zen, handik nahi nuen joan, ene nahia bete zadien baizik ez nuen gogoan.

- 6/ Errexki konprenditu dut, ene burrasogoko bizian, ama, zer pairarazi dautzudan ezagutza eskasian. Kezka hori ene lagun duket ene bizitza guzian, hoinbertze damutzen zaidan hutsik ez baitut kontzientzia.
- 7/ Ama maitea, nondik zatorren zure maitasuna garbia, kreatzea zer den ikastea egin zitzautan argia. Geroztik betikotz xukatzea izan da ene lehia ene gatik ixuri negarrek busti zuten aurpegia.
- 8/ Adierazi zerautenean odolak bere mintzoa, berriz gogoratu zitzaizun, o ama, zure altzoa; bai ta zure bularretik hartu esne on haren gozoa, orduz geroztik zurea naukan ene izaite osoa.
- 9/ Ama, gero zerurako deia zitzaizunetik etorri, bizirik zirauten izaizetan bilhatu nuen sokorri; baina gure Jainkoak ahalik ez dio eman nehorri estaltzeko amaren galtzeak egiten duen huts hori.
- 10/ Munduko amarik hoberenak, Jesusena ez izanik, ez du ekarri sekula utsik egin ez duen gizonik; ez ni ere, baina ene hutsak ene gain hartzen ditut nik; aldiz, ama, zuri bihurtzen dut, ni baitan bada deus onik.
- 11/ Ama, noizbait ibili banaiz zu naigabetezko moduan, ene hobenez penitentzia egin nahi dut munduan; Jaunak zure gai kausi nezala heriotzeko ordutan, itzal gabeko ama semegoz goza gaitzen zeruan.

XALBADOR

IKASTOLAKO UMETXOARI

FLORIAN OYARBIDE

-1-

Goizean jaiki zera oietik, ase ote zera loaz?
Jaunari otoitz egin diozu bizi asmo sendoaz.
Begiak argi, biotza alai ta itxaropen osoaz
pozez irritan jarri ondoren amaren laztan gozoaz,
liburutxoak eskuan artu ta ikastolara zoaz.

-2-

Umetxo maite, zu ikusita jartzen naiz ain biotz bera negar malkoak erteten zaizkit bi begietatik beera;
bedeinkatua izan zaitea Jaunak zerutik lurrera, zoaz bai zintzo ikastolara, zoaz asko ikastera,
itxaropen bat sortzen dit orrek biziko dela euskera.

-3-

Len ikastolik etzan garaian zer egoera ergela!
gure izkuntzak bazirudien udazkeneko orbela;
bainan ekaitza pasa ondoren orra eguzki epela,
nola ez da bat pozez jarriko zu ikusita orrela,
euskerarentzat kimu berria indarrean datorrela.

-4-

Umetxo maite, euskal jardina dira oso dotoreak,
olakoxeak egin baizitun zeru ta lurren jabeak;
mundu guzia jirata ere nun billa leizke obeak?
ta batez ere sortzen badira zu bezelako loreak,
oraindik ere esan liteke ez dula egin gureak.

-5-

Andereñoak erakustea du bere eginkizuna, eta zuk berriz arretaz artu berak esaten dizuna.
Ikastolako guziok landu eta lortu batasuna, bide garbia gora jasota ankaperatu lizuna,
Euskal Herriak zuekin dauka geroke etorkizuna.

-6-

Senabide bat bilatzen saia, gogor egin ekaitzari, zori txarrean lur maite honek supritzen duan gaitzari.
Juramentua egin zaiozu Gernikako zugaitzari, erori gabe zutirik eldu guraso zarren itzari, eta orrela izango zera erriaren serbitzari.

-7-

Umetxo batek bizi bear du etorkizunaren pozez, ta euskalduna zeran ezkerro askatasunaren gosez.
Gure bizitza osoa doa gose ori ezin asez, naiz ta bidea itxita egon gogor ta oztopo latzez, itxaropenik ez galdu eta jokatu biotz biotzez.

-8-

Euskaldunaren odol gorria daramazula zaiñetan, lan egin zazu euskal girora eta erriko gaitetan;
ortaz gainera pakezalea izan zaitea benetan, zure biotzan sentimentua badago gauza oietan, eusko izarrak argi egingo jizu alde guzietan.

Castaneda ardoak

VALDEPEÑASekoak

Zulaica
zahartua

Mahaiko
ardo-aukeratuak

**Edozeinentzako
beti
Loidi-Zulaica bat!**

Loidi y Zulaica

1875 ezkerroz ardozaleak

Herriarekin. Herriarentzat.

Caja Laboral.

CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA